

Vlaams
Parlement

vergadering **C211 – WON18**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie

van 23 mei 2013

INHOUD

- Vraag om uitleg van mevrouw Karin Brouwers tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de nood aan een meer specifieke invulling van het woonbeleid in Vlaams-Brabant - 1563 (2012-2013) 3
- Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het advies van de advocaat-generaal van het Europese Hof van Justitie met betrekking tot de ongeldige groenestroomcertificaten van Essent - 1648 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van de heer Peter Reekmans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de VREG-boetes met betrekking tot de groenestroomcertificaten - 1665 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de mogelijke gevolgen van een conclusie van de advocaat-generaal van het Europees Hof van Justitie betreffende het conflict tussen een stroomleverancier en de VREG - 1696 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het systeem van de groenestroomcertificaten en de conclusies ter zake van de advocaat-generaal van het Europees Hof van Justitie - 1726 (2012-2013) 6
- Vraag om uitleg van de heer Peter Reekmans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de evaluatie van de cijfers en de problematiek van de evolutie van leegstand van sociale huurwoningen - 1547 (2012-2013) 16
- Vraag om uitleg van mevrouw Valerie Taeldeman tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de Vlaamse renovatiepremie - 1698 (2012-2013) 24
- Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de mogelijke stijging van energiearmoede ten gevolge van de zware en lange winterperiode - 1701 (2012-2013) 26

■

Voorzitter: de heer Jan Penris

Vraag om uitleg van mevrouw Karin Brouwers tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de nood aan een meer specifieke invulling van het woonbeleid in Vlaams-Brabant - 1563 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, elk gezin moet betaalbaar en kwaliteitsvol kunnen wonen. Dat is een evident uitgangspunt van het woonbeleid. De Vlaamse overheid en uzelf nemen heel wat initiatieven om dat mogelijk te maken. Ik hoef in deze commissie niet te vertellen wat er op dat vlak allemaal bestaat: sociale huur- en koopwoningen, sociale leningen, renovatiepremies, verbeterings- en aanpassingspremies, de activiteiten van de sociale verhuurkantoren, huursubsidies. Dat zijn heel wat initiatieven die gericht zijn op specifieke doelgroepen.

Dat neemt niet weg dat de woonproblematiek in de verschillende Vlaamse provincies heel verschillend is en dat de door de Vlaamse overheid uitgewerkte initiatieven niet in elke Vlaamse provincie eenzelfde effect sorteren. Een typisch voorbeeld daarvan is de provincie Vlaams-Brabant. Vlaams-Brabant is de duurste provincie zowel om woningen te kopen als om ze te huren. Dat blijkt uit een recent rapport 'Wonen in Vlaams-Brabant' van het Steunpunt Sociale Planning, dat samen met de provincie Vlaams-Brabant is opgesteld.

Uit dat rapport blijkt dat er in Vlaams-Brabant weinig gebruik wordt gemaakt van allerlei premies, woonleningen, leningen van het Vlaams Woningfonds in vergelijking met het Vlaams gemiddelde. Een van de belangrijkste redenen daarvoor die in het rapport worden opgesomd, is dat de criteria zoals maximale verkoopwaarde, aankoopprijs, huurprijs enzovoort, voor Vlaams-Brabant niet haalbaar zijn. De maxima liggen te laag omdat de prijzen in Vlaams-Brabant veel hoger liggen.

Ik som een aantal conclusies uit het rapport op. In Vlaanderen gingen 10 renovatiepremies per 1000 Vlaamse huishoudens de deur uit. In Vlaams-Brabant was dat 6,6 per 1000. Het gaat dan over 2011. Hetzelfde geldt voor de woonleningen. Slechts 6 procent van de Vlaamse woonleningen gaat naar gezinnen in Vlaams-Brabant, ook al woont 17 procent van alle huishoudens in deze provincie. De Vlaamse tegemoetkoming in de huur werd toegekend aan 4,6 per 1000 huishoudens in Vlaanderen maar slechts aan 2,7 per 1000 in Vlaams-Brabant. Zelfs met de verhoogde maxima rond Brussel voor dit laatste is het lang zoeken naar een huurwoning onder de maximumprijs. Het zijn eigenlijk de toegangsvoorwaarden tot al die stelsels die het moeilijk maken voor een Vlaams-Brabander of een Vlaams-Brabants gezin om in aanmerking te komen voor al die mogelijke stelsels.

Er is al een en ander gebeurd. Zo wordt het kadastraal inkomen sinds kort niet langer als maatstraf gebruikt voor een verbeterings- en aanpassingspremie. Voor de nieuwe huurpremie wordt een hogere huurprijs toegestaan in Vlabinvest-gebied (Investeringsfonds voor Gronden en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant). Onlangs is ook het besluit Sociale Leningen goedgekeurd met een hogere toegelaten woningwaarde in Vlabinvest-gebied en in de kernsteden Vilvoorde en Leuven. De zeer hoge vastgoed- en huurprijzen zijn een realiteit in een gebied dat uitgestrekter is dan de Vlabinvest-gemeenten. Ook dat staat in het rapport.

Ik geef een aantal voorbeelden van gemeenten inzake de kooprijzen van gewone koophuizen tussen 100 en 299 vierkante meter. Leuven zit uiteraard in de hoogste categorie. Ook gemeenten als Lubbeek, Bierbeek, Oud-Heverlee en Herent scoren heel hoog maar zitten niet in Vlabinvest. Hetzelfde geldt voor de huurprijzen. In Leuven is de situatie wat vertekend door de studentenkamers. Maar ook Oud-Heverlee, Keerbergen, Bierbeek, Boutersem, Holsbeek, Rotselaar en Haacht hebben daaronder te lijden.

Minister, ik denk dat die hoge woningprijzen in Vlaams-Brabant een ernstig probleem zijn vooral voor jonge mensen die een woning willen huren, bouwen, kopen en renoveren.

Minister, ik neem aan dat u dat rapport ook hebt gekregen. Hebt u zelf al specifiek onderzoek gedaan naar de redenen van het lagere gebruik van premies en tegemoetkomingen in de provincie Vlaams-Brabant in vergelijking met het Vlaamse gemiddelde? Welke specifieke maatregelen hebt u genomen om de betaalbaarheid van het wonen in Vlaams-Brabant te garanderen? Erkent u het probleem van te lage woningwaarden in de reglementering in vergelijking met de prijzen in Vlaams-Brabant? In welke mate wordt dat probleem geremedieerd?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Mevrouw Brouwers, het onderzoek waar u naar verwijst, is me bekend. Het wijst inderdaad op een opvallende onderbenutting van de premies en tegemoetkomingen in de provincie Vlaams-Brabant.

In de inleiding van het rapport wordt verwezen naar de hogere woningprijzen en huurprijzen in Vlaams-Brabant, waardoor de inwoners minder in aanmerking zouden komen voor de Vlaamse premies. Maar in het rapport zelf worden nog andere verschillen opgesomd die misschien ook een rol zouden kunnen spelen. Zo blijkt het woningpatrimonium in Vlaams-Brabant meer dan in de rest van Vlaanderen te bestaan uit grotere drie- en viergevelwoningen, het comfort- en kwaliteitsniveau is er hoger en de woningen zijn iets energiezuiniger. Er zijn ook opvallend weinig huurwoningen, zowel privaat als sociaal. Tot slot blijken de betaalbaarheidsproblemen, hoewel in stijgende lijn, in Vlaams-Brabant minder uitgesproken dan in de rest van Vlaanderen. Maar dit neemt niet weg dat dit onderzoek een goede aanleiding is om ons te bezinnen over de regionale differentiëring van het Vlaamse woonbeleid.

Het is algemeen bekend dat de woningmarkt regionaal heel verschillend is. Hier wordt gewezen op het verschil tussen de provincie Vlaams-Brabant en de rest van Vlaanderen, maar ook tussen de gemeenten bestaan er grote verschillen of zelfs binnen de gemeenten kunnen er verschillen zijn, afhankelijk van de buurt. Dat geldt niet alleen voor Vlaams-Brabant, maar ook voor andere provincies.

Ik erken dus zeker de problematiek maar ik zou uw vraag willen opentrekken. De vraag die voor mijn beleid relevant is, is de mate waarin het instrumentarium van het woonbeleid al dan niet aansluit bij de regionale verschillen op de woningmarkt. Momenteel wordt in het woonbeleid op een aantal manieren tegemoetgekomen aan regionale verschillen.

Ten eerste worden in het bestaande instrumentarium specifieke afwijkingen toegestaan voor bepaalde gebieden. Een voorbeeld daarvan is dat bij de financiering van projecten voor de realisatie van sociale huurwoningen rekening wordt gehouden met de verschillen in bouwgrondprijs in de Vlaamse gemeenten. Dat is nieuw, het maakt deel uit van FS3 (financieringssysteem), voordien was dat niet het geval, het is een belangrijke manier om rekening te houden met verschillende grondprijzen.

Een tweede voorbeeld is dat in het nieuwe eenleningenbesluit zowel de inkomensgrenzen als de maximale verkoopwaarden van de te belenen woningen verhoogd zullen worden met 10 procent voor de Vlaamse Rand. Dit is een heel specifieke maatregel.

Een derde voorbeeld: de huurprijsgrenzen van de huurpremie worden met 10 procent verhoogd in Vlabinvestgebied en in de centrumsteden.

De regionale differentiëring gebeurt niet bij alle instrumenten. Bij de andere huursubsidiestelsels bestaat dit bijvoorbeeld niet. Ik ben wel bezig met een afstemmingsoefening van de verschillende stelsels waarbij ik bekijk of de regionale differentiëring beter kan worden afgestemd op de realiteit en of die ook kan worden doorgevoerd voor andere huursubsidiestelsels. We zullen moeten bekijken wat die oefening oplevert. U weet dat er een aantal

contextuele factoren zijn, onder meer de budgettaire contextuele factoren. Het is een oefening die ik nog tracht te maken tijdens deze legislatuur, bovenop de andere waarbij we wel al een differentiëring hebben ingevoerd.

Er zijn ook een aantal specifieke instrumenten die gericht zijn op specifieke gebieden. Goede voorbeelden daarvan zijn Vlabinvest, dat inzet op de financiering van betaalbare woongelegenheden, en het rollend grondfonds, dat specifiek voor Vlabinvestgebied minstens 10 miljoen euro ter beschikking stelt. Ik denk ook aan de huidige invulling van ‘Wonen in eigen streek’, natuurlijk even te herbekijken op basis van wat Europees gebeurt, want ook daaruit blijkt toch een zekere gevoeligheid voor regionale differentiëring in het woonbeleid.

Ten slotte zijn er ook de sociale objectieven, waarbij het opgelegde objectief steeds wordt afgestemd op het aanwezige sociaal woonaanbod. Gezien de beperkte omvang van het sociaal huurpatrimonium in Vlaams-Brabant hebben alle gemeenten op één na, dat is Vilvoorde, een sociaal objectief opgelegd gekregen voor sociale huur en het merendeel heeft daarbovenop zelfs een extra inhaalbeweging opgelegd gekregen. Alle 65 gemeenten kregen voor de sociale koop ook nog eens een bijzonder sociaal objectief.

Mevrouw Brouwers, dat betekent toch dat er specifiek voor uw regio een en ander op stapel staat. Meer inzicht in de dynamiek van regionale woningmarkten en de relatie met het gevoerde beleid zal sowieso altijd nodig zijn om te komen tot een degelijk onderbouwd regionaal gedifferentieerd beleid. In die zin zijn die aandachtspunten opgenomen in een aantal werkpakketten in de basisopdracht van het Steunpunt Wonen, waar onderzoeken gebeuren. Het gaat om werkpakketten 9 en 10. In werkpakket 9 wordt onderzocht of de prijsvorming op de woningmarkt gedeeltelijk in het teken staat van de ruimtelijke en temporele dynamiek van de Vlaamse woningmarkt. De focus ligt op de regionale verschillen in vraag, aanbod en prijsvorming. Werkpakket 10 gaat specifiek over de territoriale selectiviteit in het woonbeleid. Er lopen dus ook onderzoeken om in de toekomst verder mogelijkheid te bieden om instrumenten maximaal regionaal te differentiëren, waar zinvol en mogelijk.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik had inderdaad niet gezegd dat het gemiddelde inkomen in Vlaams-Brabant wel wat hoger ligt, maar los daarvan is er toch nog altijd een groot probleem qua betaalbaarheid. Wat mij als niet-specialiste enorm verbaasde, was dat er ook in het rapport stond dat de prijzen van sociale woningen veel hoger liggen in Vlaams-Brabant dan elders. Dat staat in het rapport, er zal dus specifieke aandacht voor nodig zijn, ook in de toekomst.

Ik neem aan dat u als minister de zaak opentrekt naar heel Vlaanderen en dat u de regionale verschillen overal wat in kaart wilt brengen. Ik heb gezien dat er een ‘woonbeleidsplan Vlaanderen’ in de maak is. Misschien kan daarin al voor een stukje worden verwerkt wat u er verder mee zult doen. Ik kan me voorstellen dat er nog streken zijn in Vlaanderen die andersoortige of gelijkaardige problemen hebben die ook anders aangepakt dienen te worden. Het rapport bevat enorm veel interessante informatie. Als het voor alle provincies zou bestaan, zou u al heel ver staan, dan zou u al bijna een beleid op maat kunnen maken voor de verschillende streken, want daar pleit ik toch voor. Maar goed, het is allemaal nog in onderzoek, we zullen nog wat afwachten, maar misschien dat er met het woonbeleidsplan al wat meer duidelijkheid kan komen.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Het is helemaal niet “allemaal nog in onderzoek”. Ik heb u een opsomming gegeven van alles wat deze legislatuur is gebeurd om een antwoord te bieden op de regionale differentiëring. Ik zeg u gewoon dat ik niet vind dat we daarbij moeten stoppen en dat ik bijkomend nog andere onderzoeken heb besteld. Ik denk dat u misschien het eerste driekwart van mijn antwoord niet helemaal hebt kunnen volgen, maar ik heb toch wel

heel duidelijk aangegeven dat de regionale differentiëring wel degelijk een feit wordt en dat er concrete stappen in die richting worden gezet, zij het niet enkel voor Vlaams-Brabant, want u pleit voor de eigen provincie, maar ik moet natuurlijk kijken naar heel Vlaanderen.

Mevrouw Karin Brouwers: Het was natuurlijk op het laatste puntje dat ik de opmerking heb gemaakt. U zei dat er nog een aantal zaken in onderzoek zijn, daar had ik het over. Er is al veel gebeurd.

Wat ik ook nog had willen benadrukken, is het feit dat het Vlabinvestgebied misschien wat achterhaald is, maar bon, dat is iets dat later eens bekeken kan worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het advies van de advocaat-generaal van het Europese Hof van Justitie met betrekking tot de ongeldige groenestroomcertificaten van Essent

- 1648 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Peter Reekmans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de VREG-boetes met betrekking tot de groenestroomcertificaten

- 1665 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de mogelijke gevolgen van een conclusie van de advocaat-generaal van het Europees Hof van Justitie betreffende het conflict tussen een stroomleverancier en de VREG

- 1696 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het systeem van de groenestroomcertificaten en de conclusies ter zake van de advocaat-generaal van het Europees Hof van Justitie

- 1726 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, minister, collega's, in mijn vraag ga ik in op een saga die al een paar jaar loopt. Ik heb er eerder al een aantal schriftelijke vragen over gesteld. Het betreft de boetes die de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) oplegt aan leveranciers die niet voldoen aan de certificatenverplichting.

Eentje stak er altijd bovenuit, namelijk Essent. Essent had daar een goede reden voor, namelijk de procedure die ze hadden aangespannen en die op basis van een prejudiciële vraag tot bij het Europees Hof van Justitie kwam. De advocaat-generaal heeft nu zijn conclusies neergelegd.

Ondertussen is het totale boetebedrag voor Essent opgelopen tot meer dan 750.000 euro. De boetes worden door de VREG uitgeschreven als een leverancier niet voldoet aan de certificatenverplichting zoals in ons groenestroomstelsel bepaald is. Essent diende wel altijd voldoende certificaten in, maar een deel was van Waalse en buitenlandse oorsprong, onder meer uit Nederland, Denemarken en Noorwegen. Om te voldoen aan de quotumverplichting aanvaardt de VREG enkel certificaten uit het Vlaamse Gewest, wat overeenstemt met het Energiedecreet. We ondersteunen op die manier enkel groene stroom die in Vlaanderen wordt opgewekt. Dat stemt overeen met de doelstellingen die we in opvolging van de Europese richtlijn hebben opgesteld.

Essent meent dat dit in strijd is met de Europese regels op het vrij verkeer en trok daarom naar de rechtbank, die op haar beurt een prejudiciële vraag stelde aan het Europese Hof van Justitie. De advocaat-generaal van het Europese Hof van Justitie oordeelt nu dat de Vlaamse regelgeving inzake de groenestroomcertificaten niet strookt met het vrij verkeer van goederen. Het advies is niet bindend maar in de meeste gevallen volgt het Hof in zijn arrest – dat nog voor de zomer zou volgen – wel de redenering van de advocaat-generaal.

Dit kan ernstige gevolgen hebben voor ons ondersteuningsmechanisme en ons groenestroombeleid. Als wordt bepaald dat ons systeem in strijd is met het vrij verkeer van goederen, betekent dat wellicht dat we certificaten van buitenlandse oorsprong moeten aanvaarden. Dat betekent ook dat de waarde van onze Vlaamse certificaten dreigt te kelderen, wat weer als gevolg heeft dat de producenten hun certificaten zullen aanbieden bij de netbeheerders om daar een gegarandeerde prijs te krijgen. Dat zal weer leiden tot hogere kosten bij onze distributienetbeheerders en dus hogere distributietarieven, wat we met ons allen uiteraard willen vermijden. We staan daar voor een grote oefening. Daarover hadden we het een aantal weken geleden al in functie van de volgende tariefperiode na de huidige bevrozing en na de staats Hervorming die op dit moment wordt afgerond.

Het gaat alleen nog maar over een advies van de advocaat-generaal, maar aangezien de procedure bij het Europees Hof van Justitie op haar einde loopt, en gezien de mogelijke impact, is het wel heel belangrijk dat de Vlaamse overheid effectief voorbereid is op de mogelijke gevolgen van een dergelijke uitspraak.

Minister, hoe evalueert u de huidige stand van de procedure? Hoe schat u deze zaak in? Welke argumentatie brengt de Vlaamse overheid concreet in met betrekking tot deze zaak?

Er wordt niet alleen melding gemaakt van de schending van het vrij verkeer. Er wordt ook verwezen naar een fout in onze aanmeldingsprocedure van onze groenestroomsteun bij de Europese Commissie waarbij wij onze verplichtingen op dat vlak niet zouden zijn nagekomen. Wat is uw reactie hierop?

Nog belangrijker: hoe schat u de gevolgen in? Hoe kunnen we de kwestie oplossen, snel en efficiënt, als de rechtbank inderdaad oordeelt dat ons steunmechanisme in strijd is met de Europese regels? Kan dat ook retroactief gevolgen hebben voor ons certificaten- en ondersteuningssysteem?

Vandaag al ontvangen we signalen dat er gevolgen zouden zijn voor de waarde van de certificaten op de markt. Stelt u inderdaad een druk op de prijs vast?

Welke gevolgen heeft dit volgens u op het behalen van onze doelstellingen? Kunnen we ons systeem aanpassen zodat het tegemoetkomt aan de opmerkingen van de advocaat-generaal die het Hof straks wellicht zal overnemen? Of moeten we naar een ander systeem gaan: naar een systeem met een vaste vergoeding voor de geproduceerde groene stroom?

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Voorzitter, minister, ik ga verder op de vraag van de heer Bothuyne over de waarde van de groenestroomcertificaten. De vraag is niet: wat is de waarde van de groenestroomcertificaten? Maar wel: wie zal in de toekomst die certificaten nog willen kopen? In het buitenland zijn de groenestroomcertificaten veel goedkoper. We zitten met een probleem.

Op het geding voor de rechtbank van eerste aanleg met betrekking tot de boetes van de VREG, volgde het standpunt van de advocaat-generaal, en straks komt het advies van het Europees Hof van Justitie, namelijk dat onze groenestroomcertificaten discriminerend en een belemmering zijn voor het vrijhandelsverkeer. Los van de juridische afwikkeling, waar u geen vat op hebt, moeten we nu al nagaan hoe we de Vlaamse regelgeving kunnen aanpassen.

Een negatief vonnis is het laatste wat we ons met betrekking tot groene stroom en alternatieve energiebronnen kunnen permitteren met het oog op het vertrouwen van de consument en van

het investeren in groene energie, maar vooral ook om onze markt van groenestroomcertificaten te vrijwaren. Dat is mijn belangrijkste vraag: hoe schat u het risico in dat heel die markt in elkaar valt? Ik stel de vraag misschien heel cru, maar wie gaat onze groenestroomcertificaten nog willen als ze in de omliggende landen en in het buitenland veel goedkoper zijn? Wat is de waarde van de groenestroomcertificaten vandaag nog? Ik vrees daarvoor. Het kan zijn dat ik iets te fatalistisch ben. In het slechtste geval, bij een negatief vonnis, zou dit wel eens kunnen leiden tot een volledig instorten van heel dit gegeven.

Minister, mijn concrete vraag, los van de juridische afwikkeling, luidt: zouden we niet beter proactief bekijken hoe de Vlaamse regelgeving kan worden aangepast en verbeterd? Dat moet vooral voor het vertrouwen. Om iets juridisch op te lossen, volstaan soms enkele juridische trucjes, maar hier is het zeer belangrijk dat het vertrouwen wordt hersteld. We moeten eerlijk toegeven dat in de voorbije periode alles wat te maken heeft met groene stroom, toch niet zo positief onder de aandacht is gekomen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, opnieuw zorgen de groenestroomcertificaten voor heel wat stof tot discussie. Nadat eerder een debat was ontstaan over de hoge vergoedingen voor energie opgewekt door zonnepanelen, vooral die van de eerste generatie, is een nieuw probleem aan het licht gekomen. Mijn collega's hebben de situatie al uitvoerig geschetst. Wat mij opvalt, is dat iedereen kritiekloos is over het standpunt dat de advocaat-generaal in zijn conclusie ontwikkelt. Minister, ik wil daar even kort op ingaan, want de tijd dat Vlaanderen klakkeloos al die wetten en oekazes van de hogere overheid aanvaardde, moet wat ons betreft maar eens gedaan zijn.

Ik ben geen jurist, ik wil mij beperken tot een van de argumentaties. Uit de tekst van de advocaat-generaal blijkt duidelijk dat hij deze zaak ziet als een soort testcase om af te bakenen waar milieuredenen worden aangehaald om het vrij verkeer van goederen en diensten te beperken. In dit geval wil hij milieuredenen niet in rekening nemen om een beperking van het vrij verkeer toe te staan. Hij wil in de rechtspraak duidelijk het aanhalen van milieuredenen om beperkingen in het vrij verkeer toe te laten inperken. In zijn conclusie gaat hij ervan uit dat de invoer van elektriciteit uit het buitenland het realiseren van nationale streefcijfers niet in het gedrang zou kunnen brengen. Bovendien vindt de advocaat-generaal de gemeenschappelijke EU- en federaal geïnspireerde aanpak van de milieubescherming – en daarmee bedoelt hij het Europese klimaatbeleid – belangrijker dan het beleid van de nationale entiteiten. Hij stelt overigens dat de handel in groene elektriciteit binnen de EU ertoe kan bijdragen dat de kosten van hernieuwbare energie zouden dalen als gevolg van een rationelere keuze van productielocaties.

Minister, wij moeten hier even bij stilstaan. We weten allemaal dat Vlaanderen in vergelijking met een aantal andere landen minder gunstige voorwaarden heeft om op een betaalbare manier hernieuwbare energie te produceren. Wanneer deze conclusie wordt overgenomen, zal eens te meer duidelijk worden dat het Europese Hof van Justitie een sluipende oorlog voert tegen de soevereiniteit van de Europese naties en elk nationaal beleid inzake groene energie onmogelijk dreigt te maken. Minister, zo holt de Europese rechtspraak niet alleen de nationale beleidsruimte uit maar ondergraaft ze ook het behalen van de gemeenschappelijke doelstellingen. Wij maken ons al zorgen over de boetes waarmee zal worden gezwaaid wegens het niet behalen van de doelstellingen.

Kortom, wij zijn van mening dat we niet alles hoeven te slikken wat de EU en het Europese Hof van Justitie ons wensen te dicteren. Het Vlaams Belang vindt dat het in Vlaanderen maar eens gedaan moet zijn met het cliché “omdat we moeten van de EU”. Het is belangrijker zelf een degelijk energiebeleid te voeren in plaats van elke keer te botsen op diezelfde muur en bakzeil te halen. Dat debat, ook over vele andere thema's, kan wel eens op een ander moment worden gevoerd. We moeten in elk geval met dit element rekening houden in de Vlaamse strategie tegen dit zwaard van Damocles, dat boven onze groene-energieregeling hangt.

Minister, u bleef bijzonder stil in de pers. U wenste niet te reageren. Toch denk ik dat vele collega's met een aantal vragen zitten en dat wij inzicht willen krijgen in hoe het nu verder moet met deze problematiek. Wat indien het Hof de zienswijze van de advocaat-generaal volgt? Hoe zullen de regering en de VREG hier dan op reageren? Heeft de regering of de VREG zicht op de mogelijke gevolgen wanneer de vonnissen negatief uitvallen? Wat zullen in het slechtste geval de financiële gevolgen zijn wanneer ook groenestroomcertificaten van buitenlandse oorsprong in Vlaanderen geïnd mogen worden? Minister, hoe ziet u ons groenestroomcertificatenbeleid tegemoet?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik wil eerst benadrukken dat voor mij in Vlaanderen geproduceerde groene stroom iets anders is dan elders in Europa geproduceerde groene stroom. Het systeem van garanties van oorsprong heeft ook een andere doelstelling dan het systeem van de groenestroomcertificaten dat we aanhouden in Vlaanderen. Eigenlijk volgt de advocaat-generaal die redenering. Hij zegt dat het verenigbaar is met de fameuze richtlijn 2001/77. Maar hij is wel van mening dat er sprake is van een ongerechtvaardigde discriminerende belemmering van het vrij verkeer van goederen. Dat zou een impact hebben op de invoer van groene elektriciteit.

Los van de persoonlijke meningen hierover, heeft dit grote consequenties. Mijn collega's hebben het al uitvoerig toegelicht. Het hele systeem van de groenestroomcertificaten komt hierdoor onder druk te staan. Tegenwoordig is het niet zo evident in de sector van de groene stroom. We hebben al verschillende discussies gevoerd over voldoende steun, of de herziening van het systeem van de groenestroomcertificaten wel of geen goede zaak is. In elk geval komt dit er nog eens bovenop. Psychologisch bezorgt dat de sector een knauw.

De marktprijs van de groenestroomcertificaten dreigt te kelderen. De distributienetbeheerders die een minimumsteun aanbieden, dreigen opnieuw te worden geconfronteerd – als het Europees Hof de advocaat-generaal volgt – met een grote hoeveelheid certificaten die ze moeten opkopen. De nettarieven zijn tot eind 2014 ook nog eens bevroren. Dat zal waarschijnlijk worden doorgetrokken tot 2016, maar daar bestaat nog geen 100 procent garantie over. In elk geval zet het de distributienetbeheerders onder druk.

In de conclusie van de advocaat-generaal – het gaat over punt 114 – schuwt hij de grote woorden niet. Het gaat over de fameuze toegezonden brief waarin wordt geargumenteed in het kader van de staatssteun. Ik citeer: “In de tweede plaats blijkt duidelijk uit de door de Commissie op 25 juli 2001 aan het Koninkrijk België toegezonden brief” – dan maakt hij zelf een bemerking – “dat de huidige Vlaamse regeling niet in overeenstemming is met de verplichtingen die de Vlaamse Regering is aangegaan bij de aanmelding van die regeling in het kader van de Verdragsbepalingen inzake staatssteun.” Dan zegt hij: “Ik ben zeer terughoudend om deze woordbreuk, die niet kan worden gerechtvaardigd uit hoofde van de bescherming van het milieu, goed te keuren.”

Dat zijn scherpe bewoordingen. Minister, op welke manier anticiperen u en de Vlaamse Regering op deze conclusie van de advocaat-generaal? Ik weet niet exact hoe de procedure verder verloopt, maar kan het Vlaamse Gewest bijkomende argumenten inbrengen? Of wordt er gewoon gewacht op een uitspraak van het Hof? Wat is voordien de argumentatie geweest? Wat brengt u eventueel opnieuw in? Wat is uw reactie op het grote woord ‘woordbreuk’ van de advocaat-generaal?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: De rechtbank van eerste aanleg heeft op 30 april 2012 enkele prejudiciële vragen gesteld aan het Europees Hof van Justitie met betrekking tot het Vlaamse systeem van groenestroomcertificaten, dus niet inzake warmte-krachtcertificaten. Enerzijds worden er groenestroomcertificaten toegekend aan producenten van hernieuwbare energie die gevestigd zijn in het Vlaamse Gewest, en anderzijds worden elektriciteitsleveranciers verplicht om jaarlijks een quotum aan groenestroomcertificaten in te leveren,

zonder dat ze daarbij gebruik mogen maken van garanties van oorsprong die eventueel in een andere lidstaat werden toegekend.

Er is met andere woorden een vraag gesteld of dit systeem verenigbaar is met één van de fundamentele vrijheden van de Europese Unie, namelijk het vrij verkeer van goederen, en met het gelijkheidsbeginsel en het verbod op discriminatie.

In het kader van het antwoord op deze prejudiciële vragen heeft de advocaat-generaal op 8 mei 2013 geconcludeerd. De conclusie is een louter advies. Dit advies bindt het Europees Hof voor Justitie in principe niet, al wordt het wel vaak gevolgd. De prejudiciële vragen werden gesteld in het kader van een rechtszaak tussen Essent en de VREG. Essent heeft van 2005 tot en met 2009 in het kader van zijn quotumverplichting niet enkel groenestroomcertificaten ingeleverd, maar ook garanties van oorsprong. De VREG heeft toen, geheel in lijn met de Vlaamse regelgeving, geoordeeld dat enkel de groenestroomcertificaten konden worden aanvaard in het kader van de quotumverplichting, en heeft Essent elk jaar een geldboete opgelegd voor het aantal ontbrekende groenestroomcertificaten.

Ik volg die zaak natuurlijk op de voet. Het Vlaamse Gewest is samen met de VREG partij in het geding. Wij hebben onze argumenten dan ook bij monde van onze raadsman in de procedure ingebracht. De advocaat-generaal gaat in zijn conclusie ten eerste na of de regels inzake vrij verkeer van toepassing zijn. Ten tweede gaat hij na of de betrokken regeling binnen de werkingssfeer van het verbod op belemmeringen van het vrij verkeer van goederen valt, en ten derde bekijkt hij, als er sprake zou zijn van een eventuele discriminerende belemmering, of er rechtvaardigingsgronden aanwezig zijn.

In zijn conclusie stelt de advocaat-generaal dat het systeem van groenestroomcertificaten conform is met de Europese richtlijn 2001/77/EG betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt. Hij meent op basis van de redenering die ik hierboven heb geschetst, dat het feit dat enkel Vlaamse groenestroomcertificaten in aanmerking komen voor de quotumverplichting, het handelsverkeer tussen de Europese lidstaten en leden van de Europese Economische Ruimte op discriminerende wijze belemmert, zonder dat dit wordt gerechtvaardigd door dwingende eisen van milieubescherming.

Daar ben ik het natuurlijk niet mee eens en ook de Europese Commissie is het daar niet mee eens. Er is op Europees niveau een systeem van garanties van oorsprong ingevoerd met een specifiek doel. Het doel is om een leverancier toe te laten aan te tonen aan een afnemer dat hij groene stroom levert. Dat is een Europees systeem en de lidstaten zijn dus verplicht om elkaars garanties van oorsprong te aanvaarden, en wij doen dat ook. Het doel van dit systeem is transparantie te bieden aan de consument over de oorsprong van elektriciteit.

De inlevering van garanties van oorsprong is echter niet gekoppeld aan de fysieke import van de groene stroom. Dat is een misverstand waar enige tijd geleden nog wat heisa over is geweest. De advocaat-generaal blijkt daar in zijn conclusie ten onrechte toch van uit te gaan.

Een systeem van groenestroomcertificaten heeft een compleet andere doelstelling, namelijk steun bieden om op nationaal of regionaal vlak de door Europa opgelegde doelstellingen inzake productie van groene stroom te halen. Dat is een totaal ander systeem, met een compleet andere finaliteit, en wordt ook uitdrukkelijk zo vermeld in de Europese richtlijn inzake hernieuwbare energiebronnen. Het is dus niet de bedoeling dat garanties van oorsprong in dit systeem van groenestroomcertificaten terecht komen. Meer nog, de richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen 2001/77 stelt letterlijk: “Regelingen voor het bewijs van oorsprong houden op zich niet het recht in om van de in verschillende lidstaten bestaande nationale steunregelingen gebruik te maken. (...) Er moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen garanties van oorsprong en verhandelbare groenestroomcertificaten.”

De conclusie van de advocaat-generaal is in die zin dan ook hoogst opmerkelijk omdat hij lijkt te concluderen dat een richtlijn van de Europese Commissie van 2001 in strijd is met

fundamentele Europese regels. Het probleem lijkt zich dus echt te situeren op Europees niveau. Ofwel vergist de advocaat-generaal zich en zal het Europees Hof van Justitie de Vlaamse regelgeving gerechtvaardigd vinden – dat is mijn visie –, ofwel volgt het Europees Hof van Justitie de redenering van de advocaat-generaal maar dan zal het Hof tot de conclusie komen dat de richtlijn van 2001 in strijd is met fundamentele Europese regels en dat de lidstaten – het gaat niet louter over ons maar over zeer veel lidstaten en overigens ook over de feed-insystemen die een gelijkaardig probleem krijgen – noodzakelijke maatregelen hebben genomen om aan die richtlijn te voldoen, die evenwel tegelijkertijd in strijd zouden zijn met fundamentele Europese regels.

Ik heb dan ook heel snel overleg gevraagd met de Europese Commissie. Dat overleg heeft al plaatsgevonden op vrijdag 17 mei 2013. De Europese Commissie, die betrokken is in de procedure voor het Europees Hof van Justitie, heeft in deze zaak steeds hetzelfde standpunt verdedigd als het Vlaamse Gewest. Ook de Europese Commissie is van mening dat er geen sprake is van een belemmering van het vrij verkeer. Als er al sprake zou zijn van een dergelijke belemmering, is die gerechtvaardigd om redenen inzake bescherming van het leefmilieu.

Onze standpunten zijn dus allemaal gelijk. Dat is op zich nog niet helemaal voldoende. Ik heb onze raadsman gevraagd om een verzoek tot heropening van de debatten te richten aan het Europees Hof van Justitie, zodat ik een aantal misverstanden, volgens mij althans, uit de wereld kan helpen vooraleer het Hof een arrest velt.

Ik hoop en vermoed dat de advocaat-generaal een en ander misschien niet volledig heeft begrepen. Ik zou graag bijkomende toelichting willen overmaken met de correcte uitleg over de onderscheiden systemen en de verschillende finaliteit. Ik zou ook nog eens die Europese regelgeving willen toelichten opdat het Hof weet dat er geen manieren zijn om in overeenstemming met die Europese regelgeving te handelen wanneer men een arrest velt in overeenstemming met het advies van de advocaat-generaal.

Belangrijk is ook dat de argumenten die de advocaat-generaal aanhaalt, betrekking hebben op oude Vlaamse regelgeving en op de vorige Europese richtlijn 2001/77, die opgeheven werd door de nieuwe richtlijn 2009/28. In die nieuwe richtlijn is het gebruik van garanties van oorsprong anders gedefinieerd en zijn er bindende doelstellingen voor de lidstaten ingevoerd. De conclusies van de advocaat-generaal hebben betrekking op het verleden. Dat is te verklaren door het feit dat de zaak ten gronde over die periode handelt. Dat betekent niet alleen dat ik ook voor het verleden zal trachten bijkomende toelichting over te maken om aan te tonen dat het certificatenstelsel aanvaardbaar is, het betekent ook dat het niet noodzakelijk geldt voor het huidige systeem en de huidige Europese richtlijn of de huidige Vlaamse regelgeving, die beiden enige tijd geleden zijn aangepast.

Zodra het arrest van het Europees Hof van Justitie er is, zullen we weten wat het Europees Hof zelf zegt. Dat arrest kunnen we verwachten juist voor of juist na de zomer, afhankelijk van de vraag of men al dan niet de heropening van de debatten toestaat, iets waar ik toch ernstig om zal verzoeken. Het antwoord op de prejudiciële vraag heeft in Vlaanderen enkel direct gevolg voor de rechtszaak voor de rechtbank in eerste aanleg tussen Essent en de VREG over de opgelegde boetes. Na het arrest van het Europees Hof van Justitie zal de rechtbank van eerste aanleg een vonnis vellen ten gronde.

Stel dat het Europees Hof van Justitie antwoordt dat het certificatenstelsel een ontoelaatbare beperking inhoudt van het vrij verkeer van goederen, zal ik in samenwerking met onze raadsheren de rechtbank van eerste aanleg trachten te overtuigen van het tegendeel. Dat lijkt geen eenvoudige klus. We zullen het wel proberen. Bovendien is ook tegen de uitspraak van het vonnis in eerste aanleg beroep mogelijk. De mogelijkheden zijn dus nog niet helemaal uitgeput, er zijn nog een aantal stappen te gaan.

Fundamenteel is de vraag of de redenering die de advocaat-generaal ontwikkelt, in het geval dat die wordt gevolgd, een bredere impact kan hebben op ons steunmechanisme voor groene stroom. Het is niet omdat deze zaak gelukkig enkel gaat over het verleden dat we ons geen zorgen moeten maken op basis van die zienswijze. Het arrest zal zich enkel uitspreken over de oude richtlijn en de nieuwe richtlijn is in mijn ogen nog veel duidelijker over hoe garanties van oorsprong moeten worden gebruikt. Ook maakt het Vlaams systeem sinds vorig jaar veel duidelijker het onderscheid tussen de beide systemen. Vroeger was er één document met twee functies, nu gaat het echt om twee verschillende dingen. Er zijn dus wel wat argumenten om aan te voeren dat een negatief arrest over het verleden gaat en het de huidige regeling niet op de helling zet, maar desondanks denk ik niet dat ik mag stellen dat we ons geen zorgen moeten maken, al was het maar omdat er momenteel een gelijkaardige zaak loopt bij het Europees Hof over de nieuwe richtlijn. Die zaak handelt niet over het Vlaamse systeem maar over het Zweedse. Het is in ieder geval zo dat, mocht het Hof in die andere zaken een redenering ontwikkelen die in lijn ligt met wat de advocaat-generaal nu zegt, de conclusie zou kunnen zijn dat die nieuwe richtlijn strijdig is met het Europees verdrag. Op dat moment staan alle, maar werkelijk alle steunregelingen in heel Europa op de helling, of ze nu lijken op het Vlaamse systeem, of het nu gaat om feed-in, dat maakt niet uit. Alle steunmechanismen staan dan compleet op de helling.

De vraag in die hypothese is dus niet zozeer wat Vlaanderen moet doen, maar eerder wat de Europese Commissie zal doen om een richtlijn uit te werken die elke lidstaat toestaat om te beantwoorden aan de doelstellingen die Europa oplegt, zonder evenwel een arrest van het Hof te negeren. Dat is op zich een heel belangrijke situatie. We hebben in ons overleg met de Europese Commissie ook heel duidelijk gevraagd wat ze gaat doen, want het probleem stelt zich niet enkel in Vlaanderen of niet enkel in bijvoorbeeld Zweden, maar dit moeten we op Europees vlak bekijken.

Als het arrest van het Hof ook bij deze toekomstige zaak de redenering van de advocaat-generaal in die zin volgt, dan staat de gehele richtlijn op de helling. Als het arrest in die zin zou worden geveld, is het voor ons onmogelijk om een systeem te ontwikkelen dat tegelijkertijd voldoet aan de redenering van de advocaat-generaal en een antwoord biedt op die richtlijn van de Europese Commissie.

Met andere woorden: Europa zal natuurlijk als eerste moeten handelen. Ze hebben ons niet geantwoord op welke wijze zij dat zullen doen, het zou mij ook verbaasd hebben als ze dat wel hadden gedaan, maar we hebben er wel de nadruk op gelegd. Ik denk dat het voor ons aller collega's in het Europees Parlement wellicht belangrijk zal zijn dat het debat ook daar wordt gevoerd. Zo kan de Europese Commissie klaarstaan met een nieuwe richtlijn of met een verduidelijking van de bestaande richtlijn mocht dat noodzakelijk blijken zodat de verschillende onderscheiden steunmechanismen doorheen heel Europa niet op de helling komen te staan. Het is natuurlijk vervelend in Vlaanderen, maar het is ook vervelend in geheel Europa omdat het niet louter over ons systeem gaat.

Die zorg die ik daar uitspreek, geldt bij uitbreiding nog niet onmiddellijk, maar het is niet omdat het probleem zich niet onmiddellijk voordoet dat we ons niet moeten voorbereiden en dat we ons geen zorgen zouden moeten maken.

Voor alle duidelijkheid, de advocaat-generaal spreekt in een brief inderdaad over een engagement. De advocaat-generaal is blijkbaar niet op de hoogte van de volledige correspondentie tussen het Vlaamse Gewest en de Europese Commissie. Er is een periode geweest – in het kader van de aanmeldingsprocedure als staatssteun – dat er correspondentie was over die engagementen. Maar de Commissie heeft tot onze grote tevredenheid geoordeeld dat het niet om staatssteun gaat, waardoor er geen aanmelding nodig is en er geen begeleidende engagementen nodig zijn. Dat is allemaal netjes afgehandeld in verdere correspondentie, maar ik neem aan dat de advocaat-generaal niet over de volledige correspondentie beschikt. Zo niet zou ik enkel kunnen concluderen dat hij kwaadwillig citeert, en dat is het laatste wat ik zou durven te suggereren.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, bedankt voor het uitgebreide antwoord. Ik ga er ook van uit dat de advocaat-generaal in deze en ook in andere zaken niet kwaadwillig is. Maar ik denk wel dat – op basis van mijn beperkte ervaring met Europees recht – hij hier toch wel een aantal belangrijke en steekhoudende argumenten heeft die, zoals u zelf ook zegt, ertoe leiden dat wij ons zorgen moeten maken.

Het is inderdaad zo dat als het Hof oordeelt conform het advies van de advocaat-generaal dat er in eerste instantie een initiatief zal nodig zijn op Europees niveau. Ik denk – in tegenstelling tot mevrouw Van den Eynde – dat ons energiebeleid eerder in de richting zal moeten gaan van meer Europa dan van minder Europa. Onze energiemarkt evolueert in de richting van een Europees gegeven, en er wordt ook massaal geïnvesteerd in Europese infrastructuur om stroom te gaan vervoeren over het Europese continent.

Er zijn goede redenen om ervan uit te gaan dat we groene stroom en stroom tout court op de meest efficiënte manier zullen moeten produceren. Een Europees ondersteuningskader voor groene stroom dat verder gaat dan de huidige doelstellingen en de huidige richtlijn lijkt mij op lange termijn hoe dan ook noodzakelijk.

Op korte termijn hebben we de lopende procedure en de eventuele impact op de certificatenmarkt en het huidige ondersteuningssysteem, en daar gaat u niet op in, minister. Is er op dit moment al impact op de certificatenmarkt? Is er al iets te merken aan de prijzen en de handel? In welke mate kunnen we de producenten en leveranciers geruststellen en verzekeren dat wat er nu op de markt gebeurt niet wordt geaffecteerd door een uitspraak van het Hof?

U zegt inderdaad dat de huidige richtlijn van hernieuwbare energie correspondeert met ons huidige groenestroombeleid. U zegt dat er geen probleem is, maar uiteraard is het verdrag over vrij verkeer belangrijker dan een richtlijn. Het is in die zin niet onmogelijk, zelfs zeer waarschijnlijk dat de advocaat-generaal uiteindelijk zal worden gevolgd in zijn advies, vrees ik, en dat we inderdaad heel snel een nieuw initiatief zullen nodig hebben op Europees en Vlaams niveau.

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Minister, bedankt voor uw antwoord, maar ik heb toch drie kleine bedenkingen.

Het belangrijkste wat u hebt verteld, is dat we vandaag vanuit Vlaanderen de heropening van de debatten gaan vragen. Dat is absoluut noodzakelijk, want u weet ook dat er anders een negatief vonnis aankomt, dat is onvermijdelijk. Natuurlijk zit u met een Europese richtlijn waar iets aan schort, maar ik ben er ook nog altijd van overtuigd – en daar gaat u niet op in – dat wij hier proactief met de Vlaamse regelgeving al op kunnen inspelen. Niet juridisch, minister, want juridisch moet je inderdaad het spel nu spelen via de heropening van de debatten. Maar ik heb het over het vertrouwen in het gegeven van groene energie. Dit is de zoveelste klap die wordt gegeven aan die sector en aan dat vertrouwen. Ik vrees dat op een gegeven moment de consument, zeker in tijden van crisis, dit allemaal niet meer gaat vertrouwen en effectief gaat stoppen met investeren. Dan haalt u de doelstellingen voor 2020 nooit. Daarom, minister, is mijn heel concrete vraag om dit debat los te koppelen van het juridische luik en te kijken naar het consumentenluik.

Voor het juridische luik hebt u perfect de stappen gezet. Als u kunt aantonen, met de heropening van de debatten, dat de interpretatie van de advocaat-generaal niet helemaal juist is als men de regelgeving bekijkt, geraakt u er wel uit. Maar het kwaad is geschied doordat dit weken en maanden in de pers heeft gestaan. Een consument of een investeerder kijkt niet hoe dat juist zat of wat er verkeerd is geïnterpreteerd door de advocaat-generaal. Ik denk dat u een initiatief moet nemen vanuit uw kabinet om het vertrouwen van de consument te herstellen,

door aanpassingen in de Vlaamse regelgeving, niet juridisch, maar effectief om een vertrouwensversterking te realiseren bij de Vlaamse investeerder in groene stroom.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, ik ben tevreden dat u de dictaten van de advocaat-generaal van het Europees Hof ernstig hebt onderzocht en dat u zich niet zomaar neerlegt bij dit advies. Dit advies, collega's, toont aan dat het Europees Hof onvoldoende weet hoe de lidstaten of gemeenschappen hun energiebeleid voeren, zoals u zelf aangeeft, minister. Uw antwoord sterkt mij in mijn overtuiging dat we niet alles klakkeloos moeten aanvaarden van Europa. Ik hoop dat u het been stijf houdt en dat u via uw raadsman duidelijk aantoonst dat het Vlaamse energiebeleid niet in tegenstrijd is met de Europese regelgeving.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik denk dat we het allemaal wel eens zijn als het gaat over de visie op het systeem van groenestroomcertificaten en dat we denken dat de advocaat-generaal zich vergist. U hebt het duidelijk gesteld: de advocaat-generaal is van mening dat het Vlaamse systeem van groenestroomcertificaten van invloed kan zijn op de invoer van groene elektriciteit uit het buitenland. Ik zie dat ook totaal niet, maar ik ben natuurlijk geen jurist. Ik zie op geen enkele manier hoe dat goed beargumenteerd kan worden van zijn kant. Ik hoop dat u inderdaad bij de discussies hier verder op zult wijzen.

Opnieuw, ik ben geen jurist, maar ik heb van uw kant een aantal bijkomende argumenten gehoord, om aan te tonen dat het misschien allemaal niet zo'n vaart zal lopen. Eén, heel de ondersteuning van de hernieuwbare energie in Europa komt onder druk te staan. Dat geldt zeker voor de andere certificaten systemen. Voor de feed-in zie ik dat eerlijk gezegd niet meteen. Daar krijg je een vergoeding voor injectie van groene stroom in het net, maar er is geen certificatenhandel en de leveranciers moeten geen certificaten inleveren. Ik zie niet meteen een probleem daar, maar misschien zie ik iets over het hoofd.

Twee, er is een herziening van het systeem van groenestroomcertificaten en er is een nieuwe richtlijn. Eigenlijk gaat de discussie over de regeling voordien. Dat verandert echter niets aan de fundamentele visie van de advocaat-generaal op deze zaak. Het probleem volgens hem is dat het in strijd is met het grote basisprincipe in Europa van het vrij verkeer van diensten, personen en goederen. Daar verandert de wijziging van het Energiedecreet of de nieuwe Europese richtlijn eigenlijk niets in. Ik volg u wel dat er op den duur een tegenstrijdigheid ontstaat tussen de basisprincipes in Europa voor het vrij verkeer enerzijds en anderzijds het feit dat Europa wil inzetten op de productie van hernieuwbare energie. Waar zijn we dan inderdaad mee bezig?

Minister, weet u wanneer de definitieve uitspraak zal vallen?

Minister Freya Van den Bossche: Mijnheer Sanctorum, u zegt dat u geen jurist bent, ik moet een beetje hetzelfde vaststellen voor de advocaat-generaal. Hij is wel een jurist, maar duidelijk geen energiespecialist. Bon, laten we hopen dat we alle kennis nu kunnen samenbrengen bij het Europees Hof van Justitie. Ik hoop net als u en alle andere collega's dat het zo'n vaart niet zal lopen, dat we het Europees Hof van Justitie kunnen overtuigen, niet enkel van onze zienswijze, maar ook van de onverenigbaarheid van een aantal vaststellingen van de advocaat-generaal met uitdrukkelijke Europese wensen, waaraan wij wensen te voldoen.

Het lijkt ons dat feed-in ook problematisch is, omdat ook dat gaat om een steunmechanisme dat specifiek is voorbehouden voor de eigen nationale productie. Als men dat onmogelijk maakt, als men zegt dat we elke vorm van steun beschikbaar moeten stellen voor eender wie in Europa die ervan gebruik wil maken, komt ook dat systeem potentieel onder druk. Nu, afhankelijk van de wijze waarop een arrest wordt geveld, is dat wel of niet het geval. Dat ben ik met u eens. Sommige systemen kunnen misschien beter verdedigbaar zijn dan andere. Maar dat moet dan samen met de Europese Commissie worden bekeken: waar op de scheidingslijn bevindt zich wat?

Als de zeer radicale visie van de advocaat-generaal wordt gevolgd, vrezen wij voor eender welk steunmechanisme dat specifiek is voorbehouden voor nationale productie, net zoals de doelstellingen natuurlijk nationaal zijn opgelegd. Het lijkt ons zeer logisch dat een steunmechanisme specifiek daarop een antwoord zou moeten kunnen bieden, omdat het de enige manier is om met zekerheid de doelstellingen te halen. Vandaar onze angst dat ook dergelijke systemen onmogelijk zouden worden gemaakt, als men de zeer radicale visie volgt. Ik blijf toch hopen en denken dat het niet zo zal zijn.

Op heden is er geen impact op de markt, mijnheer Bothuyne, voor zover wij het nu kunnen inschatten. Dat is goed. In die zin is het ook belangrijk dat het arrest niet al te lang op zich laat wachten. Mijnheer Sanctorum, we verwachten dat arrest vlak voor of vlak na de zomer. Het komt er vrij snel aan in elk geval. Mijnheer Reekmans, wij kunnen er nog niet op inspelen omdat, afhankelijk van hoe radicaal een eventuele uitspraak van het Europees Hof is, er überhaupt geen nationale steunmechanismen mogelijk verzoenbaar zijn met die Europese richtlijn.

Dan moet Europa maar eens zeggen of de doelstellingen op nationaal niveau wel houdbaar zijn, als we niet iets kunnen doen om ze werkelijk te bereiken, tenzij we riskeren om, bij wijze van spreken, de elektriciteit van heel Europa te betalen. Ik maak er een boutade van, maar het zou er wel op kunnen neerkomen. Als die visie wordt gevolgd, is er volgens ons geen enkele mogelijkheid om nu op elegante wijze onze regelgeving aan te passen en er zeker van te zijn dat die wel de toets zou doorstaan.

Er is een onderscheid tussen consument en investeerders. De consument is de afgelopen periode een beetje ten onrechte bang gemaakt. Groene stroom met een garantie van oorsprong kan in een ander land zijn aangekocht. Er zijn in Vlaanderen meer mensen – en gelukkig maar – die intekenen op groene stroom dan er voorlopig wordt geproduceerd in Vlaanderen zelf. Die mensen kunnen er zeker van zijn dat er voor de groene stroom die zij hebben besteld, ergens in Europa een equivalent wordt geproduceerd. Er is helaas een misverstand gecreëerd, namelijk dat u de groene stroom binnenkrijgt die u bestelt. De groene stroom die u bestelt, wordt natuurlijk met grijze stroom in hetzelfde netwerk gestopt en op dat moment kan men fysiek het onderscheid niet maken tussen de ene en de andere vorm van stroom. Ik tracht het uit te leggen, maar het is natuurlijk eerder taaie materie om aan de man te brengen. Het is makkelijker om een misverstand te communiceren dan om het systeem zelf uit te leggen. Er is inderdaad nog werk aan de winkel.

De investeerders willen natuurlijk graag beleidscontinuïteit, steun via de certificaten of een gelijkwaardig systeem dat voor zo'n continuïteit kan zorgen. De eerste opdracht is dus om het huidige systeem maximaal te verdedigen, en als de uitspraak negatief is, moet aan Europa zeer duidelijk de vraag worden gesteld wat we nog kunnen doen om in overeenstemming te handelen met zowel hun richtlijnen als met de uitspraak van het Europees Hof. Europa zal dan een zeer duidelijk en klaar antwoord moeten geven, niet enkel aan ons maar ook aan de andere lidstaten. Als dat betekent dat wij een ander systeem moeten overwegen, laat het ons dan doen, liever dan alles in elkaar te laten stuiken. Op dit moment zie ik niet goed in op welke manier Europa een systeem aan lidstaten zou kunnen voorstellen dat tegelijk beantwoordt aan de visie van de advocaat-generaal en aan de eigen wensen in de huidige richtlijnen. Ik zie het niet gebeuren. Laten we dus eerst hopen op de nodige rationale invulling van het arrest van het Europees Hof.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, we kijken uit naar het verdere verloop van de procedure. Uiteraard hopen we dat die toch nog met succes kan worden beëindigd, zodat er rechtszekerheid is voor de investeerders. Ik denk dat we op termijn hoe dan ook meer Europa nodig zullen hebben in ons energiebeleid als antwoord op de uitdagingen die zowel juridisch als economisch als in onze energiebevoorrading worden gesteld. In die zin hoop ik dat de Europese Commissie ook in de toekomst initiatieven zal nemen, los van deze uitspraak.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, ik zou nog een antwoord willen geven aan de heer Bothuyne. Ik denk dat meer Vlaanderen belangrijker is dan meer Europa, maar dat is een andere discussie.

Minister, ik heb het gevoel dat u vrij gerust bent in een goede afloop. Als dit systeem onderuit wordt gehaald door Europa, dan wordt het hele systeem in Europa onderuitgehaald. Ik denk dat dat een belangrijk argument is om uw stelling te ondersteunen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Peter Reekmans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de evaluatie van de cijfers en de problematiek van de evolutie van leegstand van sociale huurwoningen - 1547 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Voorzitter, minister, collega's, in het begin van mijn parlementaire carrière heb ik in de sociale huisvestingssector de doos van Pandora een beetje geopend. Ik was en ik ben zeer verontwaardigd over de vaststelling dat er gigantisch veel sociale woningen – langdurig – leeg stonden. U weet dat ik daarvoor zelfs een website leegstand.be heb gemaakt, die ik intussen heb afgesloten omdat ik merkte dat u terdege met het probleem bezig was. U hebt de voorbije periode positief werk geleverd om er iets aan te doen. Ik heb ook de eerlijkheid om te zeggen dat die problematiek niet onder uw beleid is ontstaan, maar onder de vorige ministers van Huisvesting en Wonen, maar ook dat er jaren niets aan is gedaan.

Vandaar dat mijn oog viel op een belangrijke schriftelijke vraag van mevrouw Taeldeman over de stand van zaken van het aantal leegstaande sociale huurwoningen. De cijfers vielen me enorm op. Eind 2011 stonden er in Vlaanderen 8429 sociale huurwoningen leeg, meer dan 500 meer dan eind 2010 en ook meer dan in 2008 en 2009. Er is natuurlijk een dubbele verklaring voor. Als je een inhaalbeweging doet voor renovatie, dan kan het dat er op een bepaald moment meer woningen leegstaan door de renovatiewerken.

Het feit dat deze problematiek ook bespreekbaar is geworden in het parlement, bewijst op zich veel. Ik herinner me dat toen ik die vraag voor de eerste keer in de plenaire vergadering stelde – en het kon ook aan de toon liggen, maar je krijgt zo'n toon meestal als iets niet bespreekbaar is –, de pek en de veren klaar stonden, omdat ik over die sociale leegstand durfde te spreken. Ik heb heel veel wijken met massale leegstand bezocht. Ik heb ze later opnieuw bezocht. In heel veel van die woonwijken was het al te gortig. Daar stonden bijvoorbeeld veertien huizen tien jaar leeg, een hele wijk. Zo woonde er in Willebroek nog maar één dame in een wijk van zeventien huizen, die al tien, acht, zeven jaar leeg stonden. Daar is men momenteel bezig.

Minister, ik geloof dat de door u geuite intenties oprecht zijn en dat u hier terdege werk van maakt. Uw antwoord op de vraag van mevrouw Taeldeman houdt me echter vooral bezig vanwege de manier waarop men bezig is. Ik ken iets van de bouwsector, zij het niet heel veel. In 2011 was er een leegstandspiek. Daarvoor was de leegstand minder groot. Vanaf 2010 is men beginnen af te bouwen. Er was dus een inhaalbeweging gaande, waarbij men meer woningen ontruimde om er grondige renovatiewerken in te doen. Dat is evident. Dat is een logische verklaring. Ik vraag me echter af of men die inhaalbeweging om sociale woningen te renoveren wel verstandig aanpakt. Dat sociale huisvestingsmaatschappijen nog te dikwijls liever nieuwe woningen bouwen dan oude woningen renoveren, lijkt me ook nog een

probleem, maar dat verklaart deze cijfers niet, en ik wil me even alleen op die cijfers concentreren. Indien er voor renovatie wordt gekozen, is het dan absoluut noodzakelijk dat men blijft wachten en dan hele wijken ontruimt om alles grondig te renoveren?

Vandaag blijft 90 procent van de mensen die de Vlaamse renovatiepremie aanvragen voor grondige werken, in zijn woning wonen terwijl die werken worden uitgevoerd. Dan gaat het over werken aan het dak, aan de ramen, in de kelder, isolatiewerken, noem maar op. In de sector van de sociale huisvesting blijft echter amper 24 procent bij een grondige renovatie in zijn woning wonen. Het is toch niet logisch dat men sociale huurders uit hun woning zet en overbrengt naar een andere woning tijdens grote renovatiewerken, terwijl duidelijk is aangetoond dat in de privésector bijna 90 procent in zijn woning blijft wonen. Pas indien heel de woning wordt gestript, gaat men eruit. U kunt die cijfers van de Vlaamse renovatiepremie nakijken. Ze komen van het centrum dat zich bezighoudt met de bouw.

Minister, ik ken vandaag voorbeelden van sociale woningen waarvan enkel de ramen worden veranderd: eerst worden de mensen verplaatst naar een andere woning, dan worden de ramen vervangen, dan staan de woningen nog eens drie maanden leeg omdat de plakkerij moet drogen en dan staan ze nog eens leeg omdat de mutatie opnieuw moet worden geregeld. Ik zal nu geen concrete voorbeelden van huisvestingsmaatschappijen geven. Dat heeft ook te maken met dossieropvolging. Ik vind het echter wat overdreven dat men een woning zes maanden leeg zet om enkel de ramen te vervangen.

Minister, deze cijfers leveren inderdaad het bewijs dat er een inhaalbeweging bezig is, maar moeten we die procedures bij renovatie niet wijzigen? Sociale huisvestingsmaatschappijen verschuilen zich achter de regelgeving en stellen dat bij bepaalde grondige werken de woning moet worden ontruimd. Ik vind dat men daar veel flexibeler mee moet omgaan.

Men moet bepalen wat een grondige renovatie is. Er is sprake van een grondige renovatie als een woning wordt gestript, zodat die niet meer bewoonbaar is, waarbij men bij wijze van spreken alleen nog het skelet laat staan en al de rest wordt vernieuwd. Men kan ook in fasen gaan werken. Als men natuurlijk zowel het dak als de isolatie en de ramen tegelijk aanpakt, dan is dat een grondige renovatie, maar kan er ook niet worden bekeken of die werken kunnen worden gespreid?

Zo zou een huisvestingsmaatschappij kunnen beslissen om dit jaar te investeren in nieuwe daken en nieuwe dakisolatie, en alle woningen op dat punt aan te pakken, terwijl ze het jaar daarop de muurisolatie programmeert. Ik zeg maar iets. Dan kan de huurder in zijn woning blijven wonen. Dat is al een grote oplossing. Daardoor wordt de leegstand ingeperkt. Ook renoveert men zo op een veel verstandigere manier. En vooral, op dat moment kunnen groepsaankopen. Ideologisch moet dat u toch iets zeggen. Binnen de sector van de sociale huisvesting kan worden beslist om dat jaar volledig in te zetten op alles wat met dakisolatie en daken te maken heeft. Men kan in veel grotere loten aannemers vinden. Daar lijkt me efficiëntiewinst mogelijk.

Ik ben ook steeds bereid om daar vanuit de oppositie aan mee te werken. Dat lijkt me in het belang van het wegwerken van de wachtlijsten, maar vooral ook kan er zo efficiëntiewinst zijn voor Vlaanderen in tijden van crisis.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat leegstand onaanvaardbaar is, maar natuurlijk zijn bouwmaatschappijen autonoom: ze hebben ook zelf een heel grote verantwoordelijkheid ter zake. Nu, geen enkele bouwmaatschappij heeft er belang bij dat woningen lang leegstaan. Als ze kiezen voor renovatie, dan is dat dus gekoppeld aan een financieel element en aan een tijdselement.

Minister, in het begin van de legislatuur hebben we altijd de klemtoon gelegd op het verkorten van doorlooptijden. We hebben dat ook in ons regeerakkoord opgenomen.

Natuurlijk is dat niet alleen uw bevoegdheid. Er is in dezen ook de bevoegdheid voor de ruimtelijke ordening. Kunt u na vier jaar aangeven dat die doorlooptijden inderdaad zijn ingekort, zodat die renovaties versneld kunnen worden verwezenlijkt? Dan wil ik hier nog niet het debat openen dat we de voorbije maanden toch wel regelmatig hebben gevoerd, over de financiële kwestie, over de hoeveelheid geld die nodig is om over te gaan tot lichte renovaties, maar ook tot grondige renovaties. Voorzitter, ik meen immers dat dit hier niet echt thuishoort.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Voorzitter, minister, geachte leden, ook ik wil het hebben over leegstand bij sociale woningen, maar dan over een totaal ander soort leegstand. Ik heb het dan over het feit dat mensen een sociale woning huren in overeenstemming met de voorwaarden, en maandelijks ook hun huur betalen – allemaal geen probleem –, maar vrijwel het hele jaar niet in hun woning verblijven, maar in hun thuisland.

Artikel 9 van het kaderbesluit bepaalt het volgende: “De huurder bestemt de woning tot zijn hoofdverblijfplaats en laat zich inschrijven in de bevolkingsregisters van de gemeente waar de woning ligt. Hij is ertoe gehouden om de woning, in voorkomend geval samen met zijn minderjarige kinderen, effectief te betrekken.”

Als die woning slechts een maand of een week per jaar wordt betrokken, lijkt dat me in strijd met de voorwaarden. Ik vind dat een vrij groot probleem. Iedereen weet immers dat er heel grote wachtlijsten zijn voor sociale woningen, en die woning wordt in feite dus niet bewoond. Er zijn bepaalde mogelijkheden, zoals de ambtshalve schrapping. Dat is echter geen taak van de maatschappij.

Minister, hoe staat u tegenover dit fenomeen? We worden daarmee geconfronteerd in mijn eigen stad, maar ik veronderstel dat ook andere maatschappijen met dit probleem worstelen.

Beschikken de maatschappijen over bepaalde middelen om dit te controleren en desgevallend sanctionerend op te treden?

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort: Ik sluit me aan bij de vraag om uitleg en wil graag verder ingaan op het betoog van mevrouw Heeren.

Minister, u hebt al extra budgetten vrijgemaakt voor de renovatie. Het aantal aanvragen vanuit de sociale huisvestingsmaatschappij is gestegen, omdat men de woningen woonconform wil maken, onder andere wat energie-efficiëntie betreft.

Minister, ondanks het feit dat u die extra middelen hebt vrijgemaakt, is er opnieuw een renovatiestop omdat de middelen voor dit jaar al zijn opgebruikt. Op die manier worden we weer geconfronteerd met leegstand bij de sociale huisvesting. Een aantal sociale huisvestingsmaatschappijen zetten eigen middelen in, maar als je met een groot en ouder patrimonium wordt geconfronteerd, krijg je vroeg of laat toch te maken met leegstand.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Ik sluit mij aan bij de vragen, ook bij het betoog van de heer de Kort.

In het antwoord op mijn schriftelijke vraag heb ik een overzicht gekregen van de tabel met de jaarlijks toegewezen renovatiebudgetten. De trend is opvallend: van 80 miljoen euro naar 200 miljoen euro renovatiebudget.

Minister, de cijfers die ik heb gekregen, tonen een heel duidelijk onderscheid tussen de structurele leegstand en de frictieleegstand. Mijn oog viel ook op het aantal onbekenden. Minister, wat moeten wij daarvoor verstaan? Heeft dat te maken met onbeheerde nalatenschappen? Of blijkt, nadat de huurder vertrokken is, dat de sociale huurwoning niet

meer conform de Wooncode is, maar dat de sociale huisvestingsmaatschappij niet meteen de budgetten ter beschikking heeft om te renoveren? Kortom, wat moeten we verstaan onder 'onbekend'?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Mevrouw Freya Van den Bossche: Ik kan jullie enkel bijtreden dat dit thema van groot belang is. De gemeenschap investeert veel geld in de realisatie van sociale woningen. Er bestaan ook lange lijsten van geïnteresseerde kandidaten. Het is belangrijk dat we er alles aan doen wat binnen onze mogelijkheden ligt om het aantal leegstaande woningen terug te dringen.

Het uitdrukkelijk onderscheid tussen structurele leegstand en frictieleegstand is voor het eerst gemaakt in 2011, op mijn vraag. Op dat vlak kunnen we dus nog geen evolutie weergeven ten opzichte van de voorgaande jaren. Dat is meteen ook de reden waarom er bij sommige sociale huisvestingsmaatschappijen nog een relatief groot aandeel woningen was waarvoor de reden van de leegstand nog gedeeltelijk onbekend was. Met de opvolging van de tellingen lost dit euvel zich op. Intussen is ook duidelijk geworden dat de redenen vaak nauw aanleunen bij de renovatienoden. In zeldzame gevallen gaat het over woningen die de sociale huisvestingsmaatschappij niet meer zal renoveren, maar wel openbaar verkopen of afbreken om er nieuwe woningen te bouwen.

Dat fijne onderscheid is op dit moment nog niet helemaal uitgeklaard. Ik heb gevraagd om de informatie naar de toekomst toe meer gedetailleerd uit te werken. Een woning die structureel leegstaat in afwachting van renovatie, is namelijk een andere woning dan een woning die leegstaat in afwachting van afbraak. Het is niet echt zinvol om dat in dezelfde kolommen te verstoppen. We hebben al een wat fijner onderscheid, maar nog onvoldoende fijn om daar zeer specifiek beleidsconclusies in te kunnen maken.

Ik heb intussen al wat meer informatie verzameld voor het jaar 2012. Eerder kreeg ik al vragen van mevrouw Taeldeman en mevrouw Van Volcem. In 2012 bedroeg de structurele leegstand ongeveer 3,4 procent van het totale patrimonium. In 2011 ging het om 3,13 procent. Die beperkte toename is, zoals zeer duidelijk gezegd door de heer Reekmans, het gevolg van de verhoogde investering in renovatie. Er wordt op dit moment ongeveer 100 miljoen euro per jaar meer in renovatie geïnvesteerd dan vier jaar geleden. Het gaat om een verdubbeling van de inspanning. Als we dat grofweg zouden berekenen aan 100.000 euro per grondige renovatie, gaat het om een duizendtal woningen per jaar. 500 extra woningen komen dus leeg te staan.

Die simpele rekensom klopt natuurlijk niet helemaal, maar qua grootteorde valt te verwachten dat er zich wat meer van die structurele leegstand zal voordoen in afwachting van renovatie. Enerzijds kan daar wel begrip voor worden opgebracht, want soms is het een noodzakelijkheid. Maar, mijnheer Reekmans, u zegt ook wel duidelijk dat we moeten zoeken naar een optimale beperking van dit probleem. Daarmee lijkt u te willen zeggen dat we niet voor elke vorm van renovatie even snel moeten teruggrijpen naar het leeghalen van een woning. Ik deel uw mening. Ik vraag aan de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) even na te gaan hoe snel men de facto overgaat tot het leegmaken van een woning in afwachting van renovatie. U haalt daar een ietwat ongelukkig voorbeeld aan. Het is vrij belangrijk voor mij of het om geïsoleerde voorbeelden gaat dan wel of het om een meer courante praktijk is om bij renovatie sneller dan nodig een woning vrij te maken. Het klopt dat mensen, wanneer zij in een private woning wonen, noodgedwongen in de woning blijven wonen wanneer er zich werken voordoen. Bij welke werken is het zinvol om mensen te verhuizen en bij welke niet? Ik kan me inbeelden dat die redenering misschien wat anders is bij alleenstaande woning dan bij een appartementsblok met 200 woningen waarbij men alles in een keer kan aanpakken. Dat moet misschien ook wat meer ad hoc worden bekeken. U doet daar wel een interessante suggestie. Aangezien we een grote inhaalbeweging renovatie plannen, kunnen we kijken of het telkens nodig is om die woningen vrij te maken.

De frictieleegstand is stabiel gebleven op 2,6 procent. Geen toename, maar ook geen afname. Ook daar zijn betere cijfers mogelijk.

We hebben daar al iets aan gedaan, maar dat laat zich nu nog niet voelen in de cijfers omdat het pas vanaf heden werkelijk een impact heeft. Ik heb het dan over aanpassingen van de gewestelijke sociale correctie (GSC). De tolerantie voor leegstand is gehalveerd in de GSC. Vroeger werd een maatschappij niet afgestraft voor een leegstand onder 3 procent. We hebben die 3 procent gehalveerd tot op 1,5 procent. Daar waar het gemiddelde voor Vlaanderen 2,6 procent is, zullen heel wat maatschappijen die GSC gebruiken een belangrijke daling daarvan meemaken. Wij krijgen daar ook berichten over. Maatschappijen krijgen minder GSC omdat zij relatief meer leegstand hebben dan wij vanuit Vlaanderen willen goedmaken met geld. Wij begrijpen dat een zekere leegstand onvermijdelijk is, maar een leegstand hoger dan 1,5 procent vinden wij wel te vermijden.

Dat heeft voor het eerst invloed op het werkingsjaar 2013. Dat heeft nu dus nog geen enkel effect in de cijfers. Ik denk dat die financiële incentive toch niet onbelangrijk zal zijn voor maatschappijen om daar een beetje performanter te zijn. Wij weten ook op basis van cijfers dat er redelijk wat maatschappijen zijn die in staat zijn om die leegstand ver onder die 1,5 procent te houden. Het kan dus. Als sommige het kunnen, dan kunnen andere het ook. Die financiële incentive – om het mooi te noemen maar een bestraffing volgens anderen – zal een aantal maatschappijen bewegen tot een optimale inzet van de beschikbare woningen.

Intussen is ook de visitatiecommissie opgericht. Zij heeft als uitdrukkelijke opdracht om het management van SHM's te onderzoeken en te evalueren. Uiteraard vormt ook leegstand daarvan een onderdeel. Ik heb daarom de voorzitter van de raad van visitatoren uitdrukkelijk gevraagd naar systematische aandacht voor het probleem zodat we op termijn, wanneer redelijk wat maatschappijen zijn gevisiteerd, daarover kunnen rapporteren aan deze commissie. Daarnaast kan een individuele maatschappij, wanneer zij bezoek heeft gekregen, de aanbeveling krijgen om daar iets aan te doen.

Wat structurele leegstand betreft, hebben wij altijd, naast veiligheid en optimale energiebesparing, prioriteit gegeven aan renovatieprojecten waarvoor in het verleden al een belangrijke leegstand is gecreëerd. In het nieuwe procedurebesluit wil ik ervoor zorgen dat gebouwen niet vroeger leeggemaakt worden dan nodig. Ik wil vermijden dat maatschappijen wegens ons nieuw procedurebesluit geneigd zouden zijn om onnodig gebouwen leeg te maken omdat ze dan sneller aan geld zouden geraken als dat een criterium is aan onze kant. We moeten erover waken dat, waar het noodzakelijk is om de woningen leeg te maken, we prioritair gaan renoveren en geld ter beschikking stellen wanneer dat is gebeurd.

Voorts wil ik de sector ondersteunen en aanmoedigen om de best practices te onderzoeken en te verspreiden. De VMSW nodigt de slechtst scorende SHM's uit om te onderzoeken wat de belangrijkste oorzaken zijn van leegstand die zij ondervinden. Zo zijn er een aantal maatschappijen met sterke leegstand die stellen dat een belangrijke oorzaak ligt in het feit dat kandidaat-huurders het aanbod van een woning vaak weigeren waardoor zij de volledige procedure meermaals moeten doorlopen. Ik wil die maatschappijen erop wijzen, stuk voor stuk en individueel, dat het mogelijk is om in een keer een groep van geïnteresseerde kandidaten aan te schrijven wanneer een woning vrij komt. Zij kunnen allemaal de woning bezoeken, maar de hoogst gerangschikte geïnteresseerde kandidaat zal de woning ontvangen.

Dat spaart enorm veel tijd uit. Vaak is het zo dat iemand die een woning bezoekt, die weigert. Wanneer daarna de hele procedure opnieuw moet worden doorlopen en er opnieuw één iemand moet worden aangeschreven die dan opnieuw de tijd krijgt om de woning te bezoeken en al dan niet te weigeren, dan gaat er veel tijd verloren. Men kan beter meteen een groep mensen aanschrijven met de duidelijke vermelding van de afspraak dat de hoogst gerangschikte geïnteresseerde de woning daadwerkelijk krijgt.

Er zijn echter maatschappijen met een bijzonder hoge leegstand die dat mordicus weigeren en die ik met aandrang zou willen verzoeken om die praktijk toe te passen. Ik wil hun ook duidelijk maken dat in een aantal maatschappijen waar die praktijk werkelijk wordt toegepast, dit niet leidt tot grote problemen of ontevredenheid van aangeschreven kandidaat-huurders.

Een aantal maatschappijen zal daar misschien positief op antwoorden. We hebben maatschappijen daar al eerder van proberen te overtuigen, maar zij zijn daar niet op ingegaan. Ik vraag dan ook om de correlatie te laten onderzoeken tussen het niveau van de frictieleegstand en het toepassen van deze methode. Wanneer blijkt dat de toepassing van die methode leidt tot een lagere frictieleegstand, wat ik zou durven te vermoeden, dan moet het misschien mogelijk zijn dat Vlaanderen maatschappijen daar met meer nadruk en aandrang toe verplicht.

Omgekeerd heb ik ook de VMSW uitgenodigd om ook met een aantal van de zeer goed presterende SHM's uit te zoeken wat de sleutel is voor hun succes. Er blijken immers een aantal SHM's te zijn met een echt uitzonderlijk laag leegstandspercentage. Ik ben ervan overtuigd dat het mogelijk moet zijn om op basis van deze ervaringen, via infosessies en andere informatiedeling een leerproces in gang te zetten dat tot reële verbeteringen moet leiden binnen de sector.

Tot slot wil ik gemeenten er per brief op wijzen dat er redelijk wat lokale heffingsreglementen bestaan die een algemene uitzondering opnemen voor leegstand van sociale woningen. Ik ga de besturen van gemeenten met een hoge leegstand onder de sociale woningen aanschrijven om hen op deze problematiek te wijzen. Als zij inderdaad een dergelijke uitzondering toestaan, gebeurt dat beter enkel wanneer die leegstand zich voordoet in het kader van renovatiemeldingen en niet zozeer wanneer het gaat om structurele leegstand waar niets mee gebeurt.

Er zijn helaas ook sociale woningen die jarenlang leegstaan in afwachting van helemaal niets. Er zijn een aantal gemeenten waar er sociale huisvestingsmaatschappijen zijn die dit simpelweg laten gebeuren. Het is dan belangrijk dat een gemeentebestuur dat niet oogluikend toestaat door de heffing niet op te leggen. Heffingen zouden iets selectiever moeten kunnen worden vrijgesteld om de sociale huisvestingsmaatschappijen die er gezond mee omgaan, te belonen, maar om het de andere die weigeren om dat te doen, te laten voelen in de cijfers. Ik denk dat het anders niet mogelijk zal zijn, maar we zijn natuurlijk afhankelijk van de lokale overheden en de mate waarin ze dat wel of niet willen doen.

Mijnheer Reekmans, bij de 'best practices' zal ook worden nagegaan of groepsaanbestedingen of splitsingen van werken oplossingen kunnen zijn. Soms is het net slim om werken samen te voegen, want heeft dat een voordeel in de tijd en ook geldelijk, maar het kan in andere gevallen beter zijn om werken op te splitsen en daarom willen we leren uit de goede praktijkvoorbeelden.

Ik heb ook een aantal vragen gekregen over het procedurebesluit. Dat is nu een ontwerp, er moet voor het reces principieel over worden beslist. Er is ruim overleg geweest met de sector over mogelijke verbeteringen in die procedures. De hoofdzaak is natuurlijk het versoepelen en versnellen van die procedures. Nu gaat het bijvoorbeeld over het jaarlijks goedkeuren van een programma met aanmelding in mei. Dat maakt de procedures onnodig traag en daarom zouden we meerdere keren per jaar de bestaande projecten een kans geven om geprogrammeerd te worden. Dat komt ook in het nieuwe procedurebesluit terecht, het zorgt ervoor dat die projecten sneller aan bod kunnen komen. We zorgen procedureel dus voor een aantal versoepelingen en versnellingen in doorlooptijden, iets waar ook mevrouw Heeren naar vroeg. Ik meen dus dat ik daar positief op kan antwoorden.

Mevrouw Fournier, wat uw vraag betreft, is het zo dat het werkelijk wonen op de plaats waar men de hoofdverblijfplaats heeft, een huurdersverplichting is. Met andere woorden: wanneer iemand daar niet werkelijk woont, mag u simpelweg het contract opzeggen. U kunt dat,

daarin is voorzien, het is namelijk een huurdersverplichting om de woning werkelijk te bewonen. Een keer op reis gaan, is natuurlijk een mensenrecht, maar elf maanden op een jaar elders wonen, dat lijkt me eerder een vorm van niet nakomen van huurdersverplichtingen. U kunt dan ook het beste het contract opzeggen, want anders lijkt het me weinig fair ten aanzien van de vele wachtenden aan de andere zijde.

Mijnheer de Kort, u weet dat de budgetten voor renovatie zijn verdubbeld. Voor een regering die moet besparen, is dat niet niets. Op dit moment krijgen wij natuurlijk het signaal dat heel veel projecten worden aangediend. Dat is ook een gevolg van het feit dat we inventarissen hebben laten maken van de toestand van die woningen. We trachten te werken met een prioritering om op een slimme manier voorrang te geven aan bepaalde projecten. Op dit moment heb ik zeker nog geen melding gekregen van het feit dat de gelden op zouden zijn, maar het is natuurlijk automatisch zo dat naarmate wij in meer geld voorzien en we tegelijkertijd de maatschappijen hebben verplicht om een inventaris te maken van hun noden, er ook meer projecten zullen worden aangemeld. Eigenlijk is dat een succes, maar ik begrijp dat het succes altijd een keerzijde kan hebben: ondanks het feit dat budgetten worden verdubbeld, kunnen er toch meer wachtenden zijn dan vroeger. Dat lijkt contradictorisch, maar dat is niet zo omdat we hen werkelijk ook hebben aangespoord om projecten in te dienen.

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik heb nog drie kleine opmerkingen. Ik vind het positief dat u een en ander ten gronde aan het onderzoeken bent. Ik wou het vandaag alleen hebben over leegstand bij renovatie, waar de piek in 2011 mee aangetoond is. De andere leegstand is een heel andere discussie, maar die zal ook wel naar boven komen in de onderzoeken van de sociale huisvestingsmaatschappijen die nu diepgaander gebeuren. Wat u terecht aanhaalde, was ook een van de zaken die aan bod kwamen toen ik in 2009 het pleidooi over de leegstand hield. Ik heb zelfs ooit in mijn eigen gemeente tegen een leegstandsheffing gestemd omdat we bij particulieren een heffing zouden opleggen terwijl er een uitzondering in stond voor de sociale huisvestingsmaatschappijen, die mochten het wel. We kunnen toch moeilijk als overheid de burger een extra heffing opleggen als de eigen overheid het slechte voorbeeld geeft. U zult schrikken van het aantal gemeentebesturen dat de uitzonderingsclausule erin heeft staan. Volgens mij gaat het om twee op de drie. Als we er al mee zouden kunnen beginnen dat u dat vanuit de gemeenten gemeld krijgt, dan zijn we al een grote stap vooruit, want dan zijn die sociale huisvestingsmaatschappijen niet meer beschermd door de gemeentebesturen.

Maar natuurlijk komen we zo weer uit bij een typisch verhaal, want wie zit meestal in de raden van bestuur van de sociale huisvestingsmaatschappijen? Dat zijn meestal ook de gemeenten. En waar wordt dat gevraagd? Dat is het leuke aan eens aan de andere zijde te zitten, want soms wordt er gevraagd aan de gemeentebesturen om de uitzondering erin te zetten. Het zijn de sociale huisvestingsmaatschappijen of de woonwinkels die vragen om de uitzondering op te nemen. Ik heb dit zelf gehoord op een eerste vergadering waar ik als lid van een bestuursmeerderheid aan mocht deelnemen. Ik denk dat u echt aan de gemeentebesturen zult moeten zeggen dat dit niet kan, dat het gemeld moet worden, want anders kunt u niet meten. En uiteindelijk is het door te meten dat u weet wat het probleem is en kunt u er veel efficiënter op inspelen. Het is dus absoluut een goede suggestie.

Er is nog een groot probleem wat de renovatie betreft. Soms wacht men te lang in een wijk die volledig zal worden gerenoveerd. Zo kan het zijn dat er zes jaar zit tussen het vertrek van de eerste en dat van de laatste huurder. Ook daar moet eens een oplossing voor worden gezocht, zodat men niet langer pas zes of zeven jaar na het vertrek van de eerste huurder kan beginnen te renoveren.

Minister, ik heb nog de suggestie om eens na te denken over het werken met een soort enveloppensysteem. Zo kunt u bijvoorbeeld een enveloppensysteem hebben voor dakwerken

waarbij de sociale huisvestingsmaatschappijen kunnen inschrijven op uw verhoogde renovatiekredieten, maar via een enveloppe die volledig dient voor dakwerken. Zo kunt u ook een enveloppe hebben voor buitenschrijnwerk en een voor isolatie. Ik meen dat u daar via groepsaankopen uw efficiëntiewinsten kunt boeken. Het ene jaar kunt u het ene werk doen, het andere jaar iets anders. Zo moeten de huurders ook niet uit hun woningen, want dan gebeurt niet alles tegelijk. Natuurlijk vormt een appartementsblok met tweehonderd wooneenheden dan een uitzondering, ik heb het nu over de individuele kleinere wooneenheden.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Minister, het is me niet helemaal duidelijk. Er zijn middelen om het domicilie te controleren. De wijkagent kan dat doen. Heeft de maatschappij bevoegdheden om die controle uit te voeren? Kan ze dat zelf doen? Of moet ze een beroep doen op de burgemeester of de wijkagent?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Ik begin met die laatste vraag. U moet inderdaad de wijkagent inschakelen. Maar als er indicaties of vermoedens zijn van domiciliefraude, kunt u vanaf nu – dat is een week of twee geleden goedgekeurd in het parlement – de toezichthouder vragen om de gegevens inzake energie op te vragen. Dat gaat dan om het water-, gas- en elektriciteitsverbruik. Daaruit kan ook worden afgeleid of een woning effectief bewoond wordt. Dat is een bijkomend onderzoek, dat kan volgen na de controle door de wijkagent. Dat is een belangrijke extra tool om domiciliefraude vast te stellen. Daarna kunt u op basis van schending van de huurdersverplichtingen de huurovereenkomst laten opzeggen door de huisvestingsmaatschappij.

Mijnheer Reekmans, wat mij betreft wordt de vrijstelling van leegstandsheffing bij voorkeur gericht toegepast. Als een huisvestingsmaatschappij kan aantonen dat er renovatie op til is, lijkt me dat een positieve reden voor vrijstelling. Als ze dat niet kan aantonen, lijkt het me wenselijk dat ze niet wordt vrijgesteld.

Er zijn wijken die werkelijk stadskankers worden omdat woningen jarenlang leegstaan. Dat zijn woningen die zullen worden afgebroken maar dat gebeurt dan simpelweg niet. Ik vraag me af waarom het bestuur dat oogluikend zou toestaan.

Lokale besturen realiseren zich te weinig dat ze daar vat op kunnen hebben door de vrijstelling gericht toe te staan. Om dat te kunnen doen, hebben ze natuurlijk werkelijke gegevens nodig. Ik wil suggereren dat de gemeenten dat zelf bekijken. Ze kunnen beslissen om enkel vrijstelling te verlenen als de huisvestingsmaatschappij kan aantonen dat de vrijstelling onvermijdelijk en wenselijk is. De huisvestingsmaatschappij moet dan wel zelf een dossier samenstellen en aantonen dat de vrijstelling nodig is. Dat is een mogelijkheid.

Puur juridisch gezien moet ik laten onderzoeken wat de gemeentebesturen kunnen doen om gericht vrij te stellen. Als die mogelijkheden decretaal niet zijn vastgelegd, is het misschien het moment om een initiatief te nemen. Als ze wel bestaan, zal ik zelf ook suggesties overmaken. Dat is nu volop in onderzoek.

Soms is het inderdaad nodig om woningen leeg te maken en pakt men meerdere woningen tegelijk aan omwille van het financiële voordeel. In het kaderbesluit staat – en dat wordt binnenkort goedgekeurd – dat woningen die zijn leeggemaakt, tijdelijk kunnen worden ingenomen door mensen met een dringende woonnood, en in afwachting van de renovatie. Zo staan de woningen niet nodeloos tijdelijk leeg. Een gezin dat door een faillissement of plots jobverlies zijn woning kwijtraakt, kan daar tijdelijk terecht. Die oplossing is in de maak om dat soort leegstand te vermijden.

Of we vaker met groepsaankopen kunnen werken, zal ik laten onderzoeken door de VMSW. We kunnen dat het best regionaal groeperen zodat ook kleinere kmo's de kans hebben om dergelijke opdrachten binnen te halen. Dat is wellicht een interessant idee.

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Minister, u maakt één grote denkfout. Ik ken vier, vijf voorbeelden. Willebroek is er één, Aarschot is er één. De huisvestingsmaatschappijen laten een hele wijk leeglopen om het geheel goedkoper te kunnen renoveren. Men vergeet één belangrijk aspect. Het gaat bijvoorbeeld om een vijftiental woningen. De eerste woning komt leeg te staan in 2006 en de laatste pas in 2013. Dan zijn er een tiental woningen die zes jaar lang geen huur opbrengen. Alles wat men uitspaart door het geheel aan te pakken, gaat verloren aan gedeelde huurinkomsten.

Die woningen hebben zes, zeven jaar leeg gestaan. Ze hebben veel meer afgezien en de renovatie kost meer. Men wint niets door enkele jaren te wachten tot alle woningen leeg zijn. Ik pleit ervoor om gefaseerd te werken, om telkens drie à vier woningen tegelijk aan te pakken. Natuurlijk is een individuele renovatie duurder, maar men vergeet dat de lange leegstand de woningen geen deugd doet en dat men jarenlang huurinkomsten derft. Dat brengt men niet in rekening. Daar vraag ik bijzondere aandacht voor. Dat vergeten zelfs de betere huisvestingsmaatschappijen. Volgens mij is het duurder om te wachten dan om gefaseerd te werken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Valerie Taeldeman tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de Vlaamse renovatiepremie - 1698 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Voorzitter, minister, de Vlaamse renovatiepremie werd in het leven geroepen in 2007 met de bedoeling eigenaars te ondersteunen die een eigen woning wensen te renoveren. Door middel van deze premie wordt hun de kans geboden om de kwaliteit van hun woning aanzienlijk te verbeteren, indien zij voldoen aan een aantal voorwaarden.

De Vlaamse renovatiepremie kan worden aangevraagd voor acht categorieën van werken: funderingen en muren, draagvloeren, daken, buitenschrijnwerk, centrale verwarming, elektriciteit, sanitaire installaties en trappen. Per categorie wordt er een maximumbedrag van de facturen opgelegd.

Met een schriftelijke vraag vroeg ik begin dit jaar naar cijfergegevens voor 2012 inzake het aantal aanvragen voor de Vlaamse renovatiepremie. In uw antwoord gaf u een overzicht waaruit bleek dat in 2012 20.728 aanvragen werden ingediend voor deze premie. In 2011 waren er 25.735 aanvragen. Het aantal aanvragen voor de renovatiepremie is dus gedaald. In datzelfde antwoord gaf u ook het bedrag dat wordt uitbetaald voor de Vlaamse renovatiepremie.

Het is opvallend dat het aantal aanvragen voor de Vlaamse renovatiepremie daalt, zeker in een tijd als deze waarin de nood aan renovatie van verouderde woningen hoog is. We zitten toch met een verouderd woonpatrimonium.

Minister, met betrekking tot die cijfers had ik u toch graag enkele vragen gesteld.

Welke specifieke redenen liggen volgens u ten grondslag aan de vermindering van het aantal aanvragen voor de Vlaamse renovatiepremie? Ik had die vraag ook kunnen stellen in verband met de Vlaamse aanpassings- en verbeteringspremie. Die cijfers staken toen ook in het antwoord op die schriftelijke vraag, en daaruit bleek ook dat er een daling is van het aantal aanvragen in vergelijking met 2011.

Minister, u reageerde op het feit dat er minder aanvragen zijn. U wees erop dat het van belang is om de mensen continu te blijven stimuleren om te renoveren en om gebruik te maken van de renovatiepremie. Hebt u concrete plannen om acties te ondernemen om de Vlaamse renovatiepremie opnieuw te promoten of op de een of andere manier opnieuw in de kijker te plaatsen? Ik denk aan een oproep aan de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden Wonen. Die kunnen een inspanning leveren om op het niveau van de gemeente de premie opnieuw in de kijker te plaatsen.

Dan heb ik een meer specifieke vraag over de acht categorieën van werken die in aanmerking komen voor de Vlaamse renovatiepremie. Kunt u uit de cijfers opmaken welke categorieën meer of minder succes kennen dan andere? Valt het op dat er veel aanvragen komen voor één of twee categorieën en minder voor andere? Hebt u daar meer concrete gegevens over?

Ik weet dat er al heel wat gebeurd is om de drie grote Vlaamse premies – de renovatie-, de verbeterings- en de aanpassingspremie – beter op elkaar afstemmen. Er zijn al bijstellingen gebeurd. Is er nog ergens een mogelijkheid om die premies nog beter op elkaar af te stemmen?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Het aantal premieaanvragen is natuurlijk een cyclisch gegeven. U zult zich herinneren dat wij eind 2011 werden overspoeld met aanvragen. Dat was toen te wijten aan het afschaffen of hervormen van federale belastingaftrekken. Deze aanpassingen hebben bij het publiek een zekere ongerustheid teweeggebracht. Andere mensen zijn gewoon gaan tellen en hebben getracht om maximaal van alle voordelen te genieten. Er werden eind 2011 extra aanvragen ingediend. Zo werden in december 2011 alleen al 7400 aanvragen ingediend. December is traditioneel wel een piekmaand, maar het aantal bleef meestal beperkt tot rond de 5000 aanvragen. De bespoediging heeft ervoor gezorgd dat er heel wat meer aanvragen waren. De daaropvolgende maanden was er een lichte terugval. In 2011 werden er 25.735 aanvragen ingediend, in 2012 20.728. Als we zouden aannemen dat in normale omstandigheden de eindejaarspiek gelijk zou zijn gebleven, dan is het verschil tussen 2011 en 2012 onbestaande. Het enige verschil is dan toe te schrijven aan de rush op de decembermaand.

Er zijn een aantal andere zaken die we niet kunnen negeren en die een belangrijke neerwaartse tendens aangeven. De afschaffing van de fiscale voordelen had ook een invloed op het aantal afgesloten hypothecaire kredieten. In 2012 werd bijna een derde minder hypothecair krediet aangevraagd dan in 2011, voor een totaalbedrag dat bijna 10 procent lager lag. Die daling kon je vooral merken bij de renovatiekredieten. Het aantal aanvragen blijft ook nu dalen. In de eerste maanden van 2013 waren er beduidend minder aanvragen dan in dezelfde maanden van het jaar ervoor. Het is dus duidelijk dat de mensen voorzichtiger zijn. De algemene economische toestand zal daar wel voor iets tussen zitten. Mensen stellen hun plannen uit. Dat blijkt ook uit de bouwbarometer van de Confederatie Bouw. De trend voor bouwvergunningen voor renovatie is dalend. In de laatste maanden tekent er zich wel opnieuw een voorzichtige, lichte stijging af. Maar we moeten over een langere periode spreken van een dalende trend.

Naast de algemene economische toestand is er ook het striktere beleid van de banken, die een steeds hogere inbreng vragen. U weet dat een renovatiepremie weinig vermag tegen een economische laagconjunctuur. Maar het is wel belangrijk in de huidige context om onze instrumenten te promoten. Wij merken dat een aantal mensen denken dat, wanneer de federale aftrekken zijn geschrapt, er ook Vlaamse premies zijn afgeschaft. Dat is wat de renovatiepremie betreft niet het geval, ook niet wat de aanpassings- en verbeteringspremie betreft. Om die reden zal de campagne over een aantal energiepremies, die het Vlaams Energieagentschap plant in het najaar van 2013, ook de renovatiepremie opnemen. Men kan via die renovatiepremie immers ook energie-ingrepen doorvoeren. Dat gebeurt ook vaak.

De grootste categorie werken waarvoor de renovatiepremie wordt aangevraagd, is buitenschrijnwerk. De tweede grootste categorie zijn de dakwerken. Dat betekent dat veel van die inspanningen energiegerelateerd zijn. We zullen daar rekening mee houden in de grote promotiecampagne in het najaar van 2013. Dat kan het aantal aanvragen misschien weer wat aanzwengelen. Verder zijn werken aan funderingen en muren niet onbelangrijk. Een vierde categorie betreft de centrale verwarming. De overige werken maken een veel beperkter onderdeel uit van de aanvragen. De verhoudingen van die werken zijn de afgelopen jaren zo goed als stabiel gebleven.

In het afgelopen jaar is er een afstemming gebeurd tussen de renovatiepremie en de verbeterings- en aanpassingspremie. Sinds 1 januari 2013 is de ki-voorwaarde bij de verbeterings- en aanpassingspremie geschrapt. Dat zou moeten leiden tot meer aanvragen. Vanaf 1 januari 2014 wordt de ouderdomsvoorwaarde voor de verbeteringspremie opgetrokken tot hetzelfde niveau als bij de renovatiepremie. Ook dat is goed nieuws. In 2012 heb ik ook een grotere integratieoefening ter bespreking voorgelegd aan een werkgroep ad hoc, maar die bleek om budgettaire redenen niet of nog niet haalbaar. Wat wel mogelijk was, is al doorgevoerd.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Minister, we hebben dezelfde redenen gezien waarom de aanvragen voor de renovatiepremie en de aanpassings- en verbeteringspremie zijn gedaald. Ik ben tevreden te vernemen dat die premies in het najaar van 2013 nog eens extra in de kijker worden gesteld door het Vlaams Energieagentschap, dat dan een campagne zal uitwerken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de mogelijke stijging van energiearmoede ten gevolge van de zware en lange winterperiode - 1701 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, vandaag is het 23 mei. We gaan stilaan naar de zomer. Ik heb zopas nog eens de temperaturen bekeken op MeteoVista: vandaag 9 graden, morgen 11 graden. Het is duidelijk dat we nog steeds in een koudeperiode zitten na een heel lange winterperiode.

Door het koude weer blijven vele gezinnen hun verwarming in huis aanzetten. Hierdoor zullen vele Vlamingen dit jaar een hoger energieverbruik hebben dan de jaren voorheen, wat bijgevolg zal worden vertaald in een hogere energiefactuur. Maar die kost wordt op dit moment nog niet gevoeld of ingeschat. De eindafrekening voor gas en elektriciteit volgt later op het jaar.

Er zijn vele signalen waaruit blijkt dat steeds meer mensen het moeilijk hebben om hun energiefactuur te betalen. Uw beleidsbrief stelt hierover: “De strijd tegen elke vorm van energiearmoede is daarom de eerste prioriteit van mijn beleid.” De invoering van een minimumlevering aardgas is een belangrijke stap. Ook een transparante marktwerking en een klantvriendelijke dienstverlening van de leveranciers spelen een belangrijke rol.

Later dit jaar zal bij vele Vlamingen de hoge energiefactuur in de bus vallen, en zullen veel gezinnen niet in staat zijn om de verhoogde energiefactuur te betalen. We weten dat energieleveranciers klanten met betalingsachterstand snel laten vallen, waardoor de groep van mensen die worden bedreigd door energiearmoede, sterk kan vergroten.

Minister, op welke manier meent u, eventueel in samenspraak met de minister van Welzijn, tegemoet te kunnen komen aan de gevolgen van de stijgende energiefactuur door de koude winterperiode? Hebben de distributienetbeheerders al zicht op het verhoogde verbruik? Heeft de sector reeds voorstellen gedaan om een te hoge eindafrekening op te vangen, bijvoorbeeld door spreiding van de kosten? Op welke manier wilt u de groep van mensen in energiearmoede beperken?

Op 19 januari 2011 werd een voorstel van resolutie goedgekeurd met betrekking tot energiearmoede. Vooral de laatste punten van de resolutie gaan specifiek over de energiefactuur en de dienstverlening. In hoeverre hebt u maatregelen genomen om tegemoet te komen aan die resolutie?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: De winterperiode 2012-2013 heeft inderdaad veel langer dan normaal geduurd. Wie het tijdens normale winters al moeilijk heeft de verwarmingskosten te dragen, heeft het tijdens lange, koude winters uiteraard extra moeilijk. Ik heb nog geen concrete informatie van de distributienetbeheerders ontvangen over het verhoogde verbruik. Transportnetbeheerder Fluxys heeft wel al laten weten dat het Belgisch aardgasverbruik de eerste drie maanden van 2013 17 procent hoger was dan in 2012. Dat is een ongelooflijk cijfer, zeker wetende dat mensen telkens weer gesensibiliseerd raken over dat verbruik.

Voor wie geen budgetmeter heeft, worden de aardgasfacturen uitgemiddeld over het hele jaar. Aangezien de aardgasprijzen in Vlaanderen zijn gedaald – min 5,5 procent voor variabele contracten en min 8,8 procent voor vaste contracten –, zal voor tamelijk veel mensen het hogere verbruik worden gecompenseerd door de prijsdaling, of toch gedeeltelijk, waardoor die twee elkaar een stukje in evenwicht brengen. Het is natuurlijk jammer dat ze op die manier geen rechtstreekse korting zullen merken van de dalende prijs. Minstens loopt de factuur trager op dan het geval zou zijn geweest zonder prijsdaling.

De overheid moet prijzen monitoren, en desnoods ingrijpen in de markt wanneer die te hoog worden. De federale overheid heeft dat al gedaan. Vlaanderen moet zeker inzetten op een goede marktwerking waardoor consumenten kiezen voor de meest voordelige contracten en blijven inzetten op een rationeel gebruik van energie. Daarvoor hebben we bepaalde maatregelen genomen. Met de V-TEST zijn we de boer opgegaan. Mensen die klant zijn bij de distributienetbeheerder, geven we een persoonlijke analyse van hun verbruik, met een voorstel tot keuze voor de goedkoopste leverancier, wanneer ze hun schulden bijna hebben afbetaald. Wanneer mensen dreigen te worden gedropt of werden gedropt door hun leverancier, trachten we via de gepersonaliseerde V-TEST en communicatie duidelijk te maken dat ze beter een commerciële leverancier zoeken op de markt, veeleer dan naar een distributienetbeheerder te gaan. Daarbij helpen we hen. We hebben dus een aantal initiatieven genomen op dat vlak. Een recordaantal consumenten wisselt van contract en ook dat is heel belangrijk.

Wie een budgetmeter heeft, voelt onmiddellijk het hogere verbruik. Er is een actualiteitsmotie geweest op 27 oktober 2010. In opvolging daarvan heeft de Vlaamse Regering de minimale levering van aardgas goedgekeurd op 12 november 2010. Dat is een belangrijke stap geweest, omdat gedurende de winterperiode, die normaal van 1 december tot eind februari loopt, mensen niet kunnen worden afgesloten van aardgas. Ze krijgen een minimale levering aardgas ter beschikking, waarmee ze zich kunnen verwarmen en zichzelf en hun kinderen met warm water kunnen wassen. Er is ook in een mogelijkheid voorzien om de winter te verlengen als die extra lang aanhoudt. Ik heb dit jaar tot drie keer toe de winter moeten verlengen, om het zo te zeggen. Het is de eerste keer dat de winter tot half april heeft geduurd. We hebben consequent de winter moeten blijven verlengen, met mijn excuses voor de ongewenste effecten daarvan.

Ook voor die heel kwetsbare doelgroepen blijven we dus werken. Ik heb vanuit de Vlaamse overheid ook erg lang aangedrongen bij de federale overheid op een inspanning ten aanzien van de budgetmeterklanten die bij de distributienetbeheerder (DNB) klant zijn. Federaal minister Vande Lanotte heeft laten weten dat die prijs naar beneden zal worden herzien, naar het gemiddelde of iets hoger dan het gemiddelde. Dat lijkt billijk omdat het enerzijds gaat om klanten die in de energiearmoede zijn terechtgekomen. Het is vanzelfsprekend waanzin om hun het hoogste tarief op de markt te geven. Anderzijds, als men daar het laagste tarief van zou maken, is dat bijna een uitnodiging om je factuur niet meer te betalen en geen klant te willen zijn bij een commerciële leverancier. Dat is ook niet de bedoeling van een overheid die de markt wil stimuleren. In die zin is het een goede maatregel van de federale overheid. Het is ook zo dat prioritair de budgetten waarin voor sociale huisvestingsrenovatie wordt voorzien, onder andere gaan naar energierenovatie. Dat is erg belangrijk.

We trachten ook binnen de meerderheid overeenstemming te vinden over aanpassingen voor de private premies voor dakisolatie, specifiek voor verhuurders. Dat is een markt waarin we nog meer kunnen doen. Eigenaars-bewoners isoleren vaak. De groep die we nog meer moeten bereiken dan vroeger is die van de private verhuurders. Daar is in deze commissie al eerder een debat over gevoerd. Ik wil hen aanmoedigen via communicatie over de verplichting die eraan komt. Dakisolatie wordt verplicht, anders kun je je huis niet meer verhuren. Ik wil die verplichting meer onder de aandacht brengen, en daarnaast ook de premie waarvan men gebruik kan maken.

Er is een resolutie goedgekeurd op 19 januari 2011. Op dat vlak verwijs ik graag naar het besluit van de Vlaamse Regering dat op 7 september 2012 werd goedgekeurd en in een verruiming van de beschermende maatregelen voorziet. Zo wordt extra ingezet op het vermijden van de opbouw van energieschulden. Een aantal maatregelen die van kracht werden eind oktober 2012, focussen op belangrijke doelstellingen zoals het verbeteren van de dienstverlening van energieleveranciers, het faciliteren van de terugkeer van klanten die de netbeheerder belevt naar voordeligere commerciële energieleveranciers, het maximaal vermijden van de afsluiting van de toevoer van elektriciteit en aardgas en het optimaliseren van de sociale statistieken. Ik heb u daarnet al een aantal concrete voorbeelden gegeven.

Eén van de belangrijke maatregelen is bijvoorbeeld dat wettelijk is vastgelegd dat een leverancier een huishoudelijke afnemer pas kan weigeren op basis van een zeer beperkt aantal limitatief opgesomde weigeringsgronden zoals het feit dat de leverancier een gebied geografisch niet belevt. Men kan dus niet langer op basis van informele zwarte lijsten mensen weigeren. De toegang tot gegevens is overigens geblokkeerd waardoor leveranciers, als zij dat zouden willen, niet meer kunnen weten wie van de DNB komt. We hebben getracht om er op sluitende wijze voor te zorgen dat mensen werkelijk bij de goedkoopste leverancier terecht zouden kunnen.

Er is bepaald dat klanten die onterecht worden afgesloten, binnen 24 uur na de vaststelling opnieuw aangesloten moeten worden. Mijn kabinet zit binnenkort opnieuw samen met de armoedeorganisaties om de maatregelen die recent zijn genomen rond energiearmoede, te evalueren en te zien wat wel en niet werkt en waar we eventueel nog extra stappen kunnen zetten.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, de cijfers van Fluxys tonen aan dat we de problematiek van de hoge energiefactuur niet moeten onderschatten. Ondanks al uw goede voorstellen en initiatieven rond communicatie, vrees ik toch dat die problemen niet zullen worden opgevangen.

Ik stel me de vraag welke bijkomende initiatieven nog kunnen worden genomen, ik denk bijvoorbeeld aan de optimalisatie van het systeem van de gratis kilowattuur. U geeft meteen aan dat u al een aantal keren een initiatief hebt genomen om de energievoorziening in de

winterperiode te verlengen, maar dat gaat vooral naar sociale woningen of mensen die nu reeds in de energiearmoedegroep zitten. Ik stel me vooral de vraag naar de groep van mensen die nu nog niet in die groep zitten. Ik vrees dat die groep door deze lange winterperiode en de hoge energiefactuur als gevolg daarvan, groter zal worden. Ik stel me de vraag hoe we dat zullen voorkomen. Zult u bijvoorbeeld bepleiten dat die energiefactuur in gespreide periodes kan worden betaald? Daar heb ik heel weinig over gehoord in uw antwoord. Zult u bijvoorbeeld bepleiten bij de federale overheid om de btw op energie te laten vallen? U weet dat er nog steeds btw wordt geheven op de energiefactuur, wat toch een grote slok op de borrel is. Minister, ik denk dat er nog een aantal mogelijkheden zijn om die grote groep van mensen in energiearmoede en mensen die erbij zullen komen door deze lange winterperiode, te beperken.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Nog niet zo lang geleden verschenen nieuwe cijfers over klanten bij de sociale leverancier. Het cijfer was gedaald. Op zich is dat positief, maar het dreigt door de slechte winter opnieuw te stijgen.

We hebben het debat over de tarieven bij de sociale leverancier al regelmatig gevoerd in het parlement. Er was altijd een pingpongspel bij de vraag bij wie de verantwoordelijkheid ligt. Het werd vanuit het politieke niveau altijd wat afgeschoven. Ik ben blij dat men in dit geval op het federale niveau tot een aantal inzichten is gekomen en men tot het gemiddelde van de leverancierstarieven wil komen voor het tarief van de sociale leverancier.

Energiearmoede en de sociale problematiek daarbij, is zeer belangrijk. U weet dat we in 2010 een zeer koude winter hadden. In dit geval hebben we een lange winter. In elk geval belooft onze klimaatboekhouding voor dit jaar pover te worden. We kunnen er vandaag geen kant-en-klare oplossingen voor verzinnen, dat besef ik ook wel. Ik wil alleen maar meegeven dat de boekhouding voor het klimaat dit jaar echt wel negatief dreigt uit te draaien. Daar wordt absoluut geen rekening mee gehouden, ook niet als het gaat om het Vlaams Klimaatsbeleidsplan, waar de gebouwensector toch heel belangrijk is. Misschien kan men bij de simulatie misschien toch een correctie maken.

Minister, u hebt het zelf gehad over de andere manieren om aan energiearmoedebestrijding te doen, ook bij de private huurders. Een tijdje geleden hebben we het debat gevoerd over de sociale dakisolatiepremie. U stond toen positief ten aanzien van een progressief karakter van die premie, en u ging dit voorleggen aan uw coalitiepartners. Ik zou graag de stand van zaken kennen.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Ik blijf daar helemaal een voorstander van, maar tot op heden heb ik daarover nog geen politiek akkoord kunnen bereiken. Ik blijf me daar onverwijd voor inzetten, en ik houd u zeker op de hoogte.

Wat zijn de twee belangrijke aspecten van het tarief? Dat zijn de prijs zelf en het verbruik.

Wat de prijs zelf betreft, is het goed dat de federale overheid haar regelgeving aanpast voor de sociale klanten. Die aanpassing zou in augustus gebeuren, als ik de timing van het kabinet van de minister van Economie kan volgen. Dat is dus belangrijk, het was inderdaad al lang een vraag. Ik merkte dat het kabinet Energie zich iets minder geroepen voelde om over de prijzenpolitiek te spreken. Mij maakt niet uit wie het doet, als iemand het maar doet.

Het is ook belangrijk dat de Europese Raad gisteren heeft beslist de gasprijzen niet langer te koppelen aan de olieprijs. Dat is an sich wel belangrijk in het kader van de prijsevolutie voor gas op een groter, algemener niveau.

Het blijft voor de Vlaamse overheid ook verschrikkelijk belangrijk om mensen te overtuigen om te kiezen voor de goedkoopste leverancier. Op dat vlak is er echt nog winst te maken. We moeten de mensen zo lang mogelijk op de markt laten blijven bij de voor hen goedkoopste

leverancier en zo snel mogelijk laten terugkeren naar de markt als ze een periode bij een sociale leverancier zijn geweest. Daarvoor hebben we een aantal zeer concrete maatregelen genomen. Naar mijn aanvoelen zouden die moeten werken, maar dat evalueer ik met de armoedeorganisaties.

Het tweede luik van de factuur betreft het verbruik. Werken op het verbruik heeft een dubbel voordeel: niet enkel dat de factuur daalt, maar ook dat we iets doen voor het klimaat, voor ons leefmilieu, voor de omgeving waarin wij allemaal wonen en leven en die nog vele generaties na ons zal moeten huisvesten.

Volgende week is er over het Vlaams Klimaatbeleidsplan een gedachtewisseling in de commissie geagendeerd. Ik ben daar ook bij. U weet dat mijn collega daar aan zet is, maar ik ben natuurlijk zeer gemotiveerd om daar vanuit mijn bevoegdheid keihard aan mee te werken. Mijnheer Sanctorum, ik neem dat u daar volgende week ook naartoe komt en dat we elkaar daar opnieuw zullen ontmoeten.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, ik krijg geen antwoord op mijn concrete vragen. Gaat u bijvoorbeeld de voorstellen om een gespreide energiefactuur te vragen aan de distributienetbeheerders, bepleiten? Gaat u bij de federale overheid pleiten om de energiefactuur te verminderen door de aftrek van de btw? Ik vrees vooral voor die groep mensen die tot nu toe altijd hun energiefactuur hebben kunnen betalen, maar die door deze lange winterperiode waarschijnlijk dit jaar in grote problemen zullen komen. Het gaat op zijn minst over een stijging van 500 tot 700 euro. We moeten daar op een of andere manier een oplossing voor zoeken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■